

అథ ద్వితీయాష్టకే

[ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ వర్గాః 1-26]

(122)

ప్ర వః పాన్తమితి పఞ్చదశర్చస్య సూక్తస్య దైర్ఘతమసః కక్షీవాన్విశ్వేదేవా స్త్రిష్టుప్ పఞ్చమీ షణ్ణ్యై
విరాద్రూపే । (భేదప్రయోగపక్షేతు ఆద్యానాంషణ్ణాం క్రమేణ రుద్ర మరుత ఉషాసానక్తా విశ్వేదేవా
అశ్వినౌ విశ్వేదేవా మిత్రావరుణసిన్ధవో దేవతాః తతోద్వయోర్విశ్వేదేవాః తతోద్వయోర్మిత్రావరుణౌ
అన్త్యపఞ్చానాం విశ్వేదేవాః ఏవం పఞ్చదశ)

- ప్ర వః పాన్తం రఘుమన్త్యవోఽన్ధో యజ్ఞం రుద్రాయ మీహ్యుషే భరధ్వమ్ ।
 దివో అస్తోష్యసురస్య వీరై-రిషుధ్యేవ మరుతో రోదస్యోః ॥ 1
- పత్నీవ పూర్వహూతిం వాప్తధధ్యా ఉషాసానక్తా పురుధా విదానే ।
 స్తరీర్నాత్కం వ్యుతం వసానా సూర్యస్య శ్రియా సుదృశీ హిరణ్యైః ॥ 2
- మమత్తు నః పరిజ్ఞా వసర్వా మమత్తు వాతో అపాం వృషణ్వాన్ ।
 శిశీతమిన్ద్రాపర్వతా యువం న-స్తన్నో విశ్వే వరివస్యస్తు దేవాః ॥ 3
- ఉత త్యా మే యశసా శ్వేతనాయై వ్యన్తా పాన్తాశిజో హువధ్యై ।
 ప్ర వో నపాతమపాం కృణుధ్వం ప్ర మాతరా రాస్మినస్యాయోః ॥ 4
- ఆ వో రువణ్యుమౌశిజో హువధ్యై ఘోషేవ శంసమర్జునస్య నంశే ।
 ప్ర వః పూష్టే ద్రావన ఆ అచ్చా వోచేయ వసుతాతిమగ్నేః ॥ 5 [1]
- శ్రుతం మే మిత్రావరుణా హవేమో-త శ్రుతం సదనే విశ్వతః సీమ్ ।
 శ్రోతుః నః శ్రోతురాతిః సుశ్రోతుః సుక్షేత్రా సిన్ధురద్భుః ॥ 6
- స్తుషే సా వాం వరుణ మిత్ర రాతి-ర్గవాం శతా పృక్షయామేషు ప్రజ్ఞే ।
 శ్రుతరథే ప్రియరథే దధానాః సద్యః పుష్టిం నిరున్ధానాసో అగ్మన్ ॥ 7

- అ॒స్య॑ స్తు॒షే॑ మ॒హి॑మ॒భు॒స్య॒ రా॒ధః॑ స॒చా॑ స॒నే॒మ॒ న॒హు॑షః॒ సు॒వీ॑రాః ।
 జ॒నో॑ యః ప్ర॒జే॑భ్యో॒ వా॒జినీ॑వా-న॒శ్వా॑వతో ర॒థి॒నో మ॒హ్యం॑ సూరిః ॥ 8
- జ॒నో॑ యో మి॒త్రా॒వరు॑ణావ॒భి॒ధ్రు-గ॒పో న॒ వాం॑ సు॒నో॑త్య॒క్షయా॑ధ్రుక్ ।
 స్వ॒యం॑ స॒ య॒క్ష్మం॑ హృ॒దయే॑ ని ధ॒త్త॑ ఆప॒ యదీం॑ హో॒త్రా॒భి॒ర్తా॑వా ॥ 9
- స వ్రా॒ధతో॑ న॒హు॑షో దం॒సు॒జా॒తః శ॒ర్ధస్త॑రో న॒రాం గూ॒ర్తశ్ర॑వాః ।
 వి॒సృ॑ష్టరాతి॒ర్యాతి॑ బా॒హ్మసృ॑త్వా వి॒శ్వాసు॑ పు॒త్సు న॒దమి॑చ్ఛారః ॥ 10 [2]
- అ॒ధ గ్మ॒న్తా న॒హు॑షో హ॒వం సూ॑రేః శ్రో॒తా రా॒జానో॑ అ॒మృత॑స్య మ॒న్ద్రాః ।
 న॒భోజు॑వో య॒న్నిర॑వస్య రా॒ధః ప్ర॒శస్త॑యే మ॒హినా॑ రథ॒వతే॑ ॥ 11
- ఏ॒తం శ॒ర్ధం ధా॑మ॒ యస్య॑ సూ॒రే-రి॒త్యవో॑ చ॒న్దశ॑తయస్య నంశే ।
 ద్యు॒మ్నాని॑ యే॒షు ప్ర॑సు॒తాతీ॑ రా॒ర-న్వి॒శ్వే స॒న్వస్తు॑ ప్ర॒భృథే॑షు వా॒జమ్ ॥ 12
- మ॒న్దామ॑హే దశ॒తయ॑స్య ధా॒సే-ద్వి॒ర్యత్ప॑క్షు బి॒భ్రతో॑ య॒న్త్యన్తా॑ ।
 కి॒మి॒ష్టాశ్వ॑ ఇ॒ష్టర॑శ్శి॒రేత॑ ఈ॒శానా॑స॒స్తరు॑ష ఋ॒ణ్ణతే॑ నృ॒న్ ॥ 13
- హి॒రణ్య॑కర్ణం మ॒ణిగ్రీ॑వమ॒ర్ణ-స్త॑న్నో వి॒శ్వే వరి॑వస్యస్తు దే॒వాః ।
 అ॒ర్యో గి॑రః స॒ద్య ఆ జ॒గ్ముషీ॑రో-స్రా॒శ్చాక॑న్తూభ॒యేష్వ॑స్మే ॥ 14
- చ॒త్వారో॑ మా మ॒శ్రర్కార॑స్య శి॒శ్వ-స్త్ర॑యో రా॒జ్ఞ ఆయ॑వసస్య జి॒ష్ణోః ।
 రథో॑ వాం మి॒త్రా॒వరు॑ణా దీ॒ర్ఘా॑స్యాః సూ॒మగ॑భస్తిః సూ॒రో నా॑ద్యోత్ ॥ 15 [3]

(123)

పు॒థూరథ॑ ఇతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య దైర్ఘతమసః కక్షీవానుషా స్త్రిష్ఠమ్ ।

- పు॒థూ రథో॑ దక్షిణాయా అయోజ్యై-నం దే॒వాసో॑ అ॒మృతా॑సో అ॒స్థుః ।
 కృ॒ష్ణాదు॑ద॒స్థాద్ర్యో॒తి వి॒హాయా-శ్చి॑కి॒త్సన్తీ॑ మానుషాయ క్షయాయ ॥ 1

- పూర్వా విశ్వస్మాద్భువనాదబోధి జయన్తి వాజం బృహతీ సనుత్రీ ।
ఉచ్చా వ్యఖ్యద్భువతిః పునర్రూఘ-రోషా అగన్రుథమా పూర్వహాతౌ ॥ 2
- యదద్య భాగం విభజాసి నృభ్య ఉషో దేవి మర్త్యత్రా సుజాతే ।
దేవో నో అత్ర సవితా దమూనా అనాగసో వోచతి సూర్యాయ ॥ 3
- గృహంగృహమహనా యాత్యచ్ఛా దివేదివే అధి నామా దధానా ।
సిషాసన్తి ద్యోతనా శశ్వదాగ్రా-దగ్రమగ్రమి ధృజతే వసూనామ్ ॥ 4
- భగస్య స్వసా వరుణస్య జామి-రుషః సూనృతే ప్రథమా జరస్వ ।
ప్రశ్నా స దఘ్నా యో అఘస్య ధాతా జయేమ తం దక్షిణయా రథేన ॥ 5 [4]
- ఉదీరతాం సూనృతా ఉత్పరన్తి-రుదగ్గయః శుశుచానాసో అస్థుః ।
స్సార్థా వసూని తమసాచగూప్తశ్చ-విష్కృణ్వన్త్యషసో విభాతీః ॥ 6
- అప్రాన్యదేత్యభ్యన్యదేతి విషురూపే అహన్తి సం చరేతే ।
ప్రరిక్షితోస్తమా అన్యా గుహోక-రద్యోదుషాః శోశుచతా రథేన ॥ 7
- సదృశీరద్య సదృశీరిదు శ్వో దీర్ఘం సచన్తే వరుణస్య ధామ ।
అనవద్యాస్త్రింశతం యోజనా-న్యేకైకా క్రతుం పరి యన్తి సద్యః ॥ 8
- జానత్యహ్నాః ప్రథమస్య నామ శుక్రా కృష్ణాదజనిష్ట శ్వితీచీ ।
ఋతస్య యోషా స మినాతి ధామా-హరహర్నిష్కృతమాచరన్తి ॥ 9
- కన్యేవ తన్వా ౩ శాశదానాః ఏషి దేవి దేవమియక్షమాణమ్ ।
సంస్మయమానా యువతిః పురస్తా-దావిర్వక్షాంసి కృణుషే విభాతీ ॥ 10 [5]
- సుసంకాశా మాతృమృష్టేవ యోషా-విస్తన్యం కృణుషే దృశే కమ్ ।
భద్రా త్వముషో వితరం వ్యుచ్చ న తతే అన్యా ఉషసో నశన్త ॥ 11

అ॒శ్వా॒వ॒త్తీ॒ర్గో॒మ॒తీ॒ర్వి॒శ్వ॒వారా॑ య॒త॒మా॒నా ర॒శ్మి॒భిః సూ॒ర్య॒స్య ।
 ప॒రా చ॑ య॒న్తి పు॒నరా॑ చ॒ య॒న్తి భ॒ద్రా నా॒మ వ॒హమా॑నా ఉ॒షా॒సః ॥ 12
 ఋ॒తస్య॑ ర॒శ్మిమ॑ను॒యచ్ఛ॑మానా భ॒ద్రంభ॑ద్రం క్ర॒తుమ॑స్మా॒సు ధే॒హి ।
 ఉ॒షో నో॑ అ॒ద్య సు॒హవా॑ వ్య॒చ్ఛా-స్మా॒సు రా॒యో ము॒ఘవ॑త్సు చ॒ స్యుః ॥ 13 [6]

(124)

ఉషా ఉచ్చస్తీతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్య దైర్ఘ్యతమసః కక్షీవానుషా స్త్రిష్టమ్ ।

ఉ॒షా ఉ॒చ్చస్తీ॑ స॒మిధా॑నే అ॒గ్నా ఉ॒ద్యన్తా॑న్య ఉ॒ర్వియా జ్యోతి॑రశ్రేత్ ।
 దే॒వో నో॑ అ॒త్ర స॒వితా॑ న్య॒ర్థం ప్రా॒సావీ॑ ద్వి॒పత్ర॑ చ॒తుష్ప॑ది॒త్యై ॥ 1
 అ॒మిన॑తీ దై॒వ్యాని॑ వ్ర॒తాని॑ ప్ర॒మిన॑తీ మ॒నుష్యా॑ యుగాని ।
 ఈ॒యషీ॑ణాము॒ప్తమా శ॑శ్వ॒తీనా-మా॑య॒తీనాం ప్ర॑థ॒మోషా వ్య॑ద్యోత్ ॥ 2
 ఏ॒షా ది॒వో దు॒హితా॑ ప్ర॒త్యద॑ర్శి జ్యోతి॒ర్వసా॑నా స॒మనా॑ పు॒రస్తాత్ ।
 ఋ॒తస్య॑ ప॒న్థామ॑న్వే॒తి సా॒ధు ప్ర॑జా॒నతీ॑వ స ది॒కో మి॑నాతి ॥ 3
 ఉ॒షో అ॒దర్శి॑ శు॒న్యువో॑ న వ॒క్షో నో॒ధా ఇ॒వావి॑ర॒కృత॑ ప్రియాణి ।
 అ॒ద్యస॑న్సు స॒నతో॑ బో॒ధయ॑స్తీ శ॒శ్వత్త॑మా॒గ్రా త్పు॑న॒రేయు॑షీ॒ణామ్ ॥ 4
 పూ॒ర్వే అ॒ర్థే ర॒జసో॑ అ॒ప్యస్య॑ గ॒వాం జ॒నిత్ర్య॑కృ॒త ప్ర॑ కే॒తుమ్ ।
 వ్య॑ ప్ర॒థతే॑ వి॒తరం॑ వరీ॒య ఓ-భా॑ పృ॒ణస్తీ॑ ప్రి॒త్రోరు॑ప॒స్థా ॥ 5 [7]
 ఏ॒వేదే॑షా పు॒రుత॑మా దృ॒శే కం నా॒జామి॑ం స ప॒రి వృ॑ణకి జా॒మిమ్ ।
 అ॒రేప॑సా త॒న్వా॒త్ర శా॑శ॒దానా॑ నా॒ర్భాదీ॑ప॒తే స మ॒హో వి॑భ్రాతీ ॥ 6
 అ॒భ్రాతే॑వ పు॒ంస ఏ॒తి ప్ర॑తీచీ గ॒ర్తారు॑గి॒వ స॒నయే॑ ధ॒నానా॑మ్ ।
 జా॒యేవ॑ ప॒త్య ఉ॒శతీ॑ సు॒వాసా॑ ఉ॒షా హా॑సే॒వ ని రి॑ణితే అ॒ప్యః ॥ 7

- స్వసా స్వసే జ్యాయస్వై యోనిమారై-గపైత్యస్యాః ప్రతిచక్ష్యవ ।
 వ్యుచ్ఛన్నీ రశ్మిభిః సూర్యస్యా-జ్జ్యజ్జే సమనగా ఇవ వ్రాః ॥ 8
- ఆసాం పూర్వాసామహస్సు స్వసూణా-మపరా పూర్వామభ్యేతి ప్రశ్నాత్ ।
 తాః ప్రత్నవన్నవ్యసీర్నానమస్మే రేవదుచ్ఛన్ను సుదినా ఉషాసః ॥ 9
- ప్ర బోధయోషః పృణతో మఘో-న్యబుధ్యమానాః ప్రణయః ససన్న ।
 రేవదుచ్ఛ మఘవద్భ్యో మఘోని రేవత్ స్తోత్రే సూసృతే జారయన్తి ॥ 10 [8]
- అవేయమశ్వైద్యవతిః పురస్తా-ద్యుజ్జే గవామరుణానామనీకమ్ ।
 వి నూనముచ్చాదసతి ప్ర కేతు-ర్లహంగృహముప తిష్ఠాతే అగ్నిః ॥ 11
- ఉత్తే వయశ్చిద్వసతేరపప్త-న్నరశ్చ యే పితుభాజో వ్యుష్టా ।
 అమా సతే వహసి భూరి వామ-ముషో దేవి ద్రాశుషే మర్త్యాయ ॥ 12
- అస్తోధ్యం స్తోమ్యా బ్రహ్మణా మే ౭వీవృధధ్యముశతీరుషాసః ।
 యుష్మాకం దేవీరవసా సనేమ సహస్రిణం చ శతినం చ వాజమ్ ॥ 13 [9]

(125)

ప్రాతా రత్నమితి సప్తర్షస్య సూక్తస్య దైర్ఘతమసః కక్షీవాన్స్వనయస్యదానస్తుతి స్త్రిష్టుప్ చతుర్థిపఞ్చమ్యో
 జగత్యౌ । (స్వనయనామ్నో రాజ్ఞో దానస్తుతిరతః స్వనయో దేవతా) ।

- ప్రాతా రత్నం ప్రాతరిత్వా దధాతి తం చిక్తిత్వాన్ప్రతిగృహ్యో ని ధత్తే ।
 తేన ప్రజాం వర్ధయమాన ఆయా రాయస్పోషేణ సచతే సువీరః ॥ 1
- సుగురసత్పుహిరణ్యః స్వశోష్ బృహదస్మై వయ ఇన్ద్రో దధాతి ।
 యస్తావ్యయన్తం వసునా ప్రాతరిత్వో ముక్షీజయేవ పదిముత్సినాతి ॥ 2
- ఆయమద్య సుకృతం ప్రాతరిచ్ఛ-న్నిష్టేః పుత్రం వసుమతా రథేన ।
 అంశోః సుతం పాయయ మత్సరస్య క్షయద్వీరం వర్ధయ సూసృతాభిః ॥ 3

ఉప క్షరన్తి సిన్ధవో మయోభువ ఈజానం చ యక్ష్యమాణం చ ధేనవః |
 పృణన్తం చ పపరిం చ శ్రవస్యవో ఘృతస్య ధారా ఉప యన్తి విశ్వతః || 4
 నాకస్య పృష్ఠే అధి తిష్ఠతి శ్రితో యః పృణాతి స హ దేవేషు గచ్ఛతి |
 తస్మా ఆపో ఘృతమర్షన్తి సిన్ధవ-స్తస్మా ఇయం దక్షిణా పిన్వతే సదా || 5
 దక్షిణావతామిదిమాని చిత్రా దక్షిణావతాం దివి సూర్యాసః |
 దక్షిణావన్తో అమృతం భజన్తే దక్షిణావన్తః ప్ర తిరన్త ఆయుః || 6
 మా పృణన్తో దురితమేన ఆర-న్మా జారిషుః సూరయః సువ్రతాసః |
 అన్యస్తేషాం పరిధిరస్తు కశ్చి-దపృణన్తమభి సం యన్తు శోకాః || 7 [10]

(126)

అమన్దానితి సప్తర్షస్య సూక్తస్య దైర్ఘ్యతమసః కక్షీవాన్పుషిః ఆగధితేత్యస్య భావయవ్య ఋషిః రోమశాదేవతా
 ఉపోపమ ఇత్యస్య రోమశాఋషికా స్వనయోదేవతా త్రిష్టుప్ అంత్యేద్వై అనుష్టుభౌ | (స్వనయ ఏవ
 భావయవ్య శబ్దేనోచ్యతే రోమశా స్వనయ భార్యా అంత్యేద్వైఋచౌ తయోః పరస్పరం సంవాదః
 ఆద్యాభిః పఞ్చభిర్దానతుష్ఠః కక్షీవాన్ భావయవ్యమస్తాత్ తతశ్చ స ఏవ దేవతా) |

అమన్దాన్ త్సోమాన్ప్ర భరే మనీషా సిన్ధావధి క్షియతో భావ్యస్య |
 యో మే సహస్రమమిమీత సవా-నతూర్తో రాజా శ్రవ ఇచ్ఛమానః || 1
 శతం రాజ్ఞో నాభమానస్య నిష్కా-ఇచ్ఛతమశ్వాన్ప్రయతాన్ తృద్య ఆదమ్ |
 శతం కక్షీవా అసురస్య గోనాం దివి శ్రవో జరమా తతాన || 2
 ఉప మా శ్యావాః స్వనయేన దత్తా వధూమన్తో దశ రథాసో అస్థుః |
 ప్రష్ఠిః సహస్రమను గవ్యమాగా-త్సన త్కక్షీవా అభిపిత్యే అహోమ్ || 3
 చత్వారింశద్దశరథస్య శోణాః సహస్రస్యాగ్రే శ్రేణిం నయన్తి |
 మదచ్యుతః కృశనావతో అత్యా-న్మక్షీవన్త ఉదమృక్షన్త ప్రజ్రాః || 4

పూర్వామను ప్రయతిమా దదే వ-స్త్రీన్యక్తా అష్టావరిధాయసో గాః ।

సుబన్ధవో యే విశ్యా ఇవ వ్రా అనస్వంతః శ్రవ ఐషన్త ప్రజ్రాః ॥ 5

అగధితా పరిగధితా యా కశీకేవ జఙ్గహే ।

దదాతి మహ్యం యాదురీ యాశూనాం భోజ్యా శతా ॥ 6

ఉపోప మే పరా మృశ మా మే ద్రభ్రాణి మన్యథాః ।

సర్వాహమస్మి రోమశా గన్దారీణామివావికా ॥ 7 [11]

(127)

అగ్నింహోతారమిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్చేపోగ్నిరత్యష్టిః షష్ట్యతిధృతిః ।

అగ్నిం హోతారం మన్యే దాస్వంతం వసుం సూనుం సహసో జాతవేదసం

విప్రం న జాతవేదసమ్ । య ఊర్ధ్వయా స్వధ్వరో దేవో దేవాచ్యా కృపా ।

ఘృతస్య విభ్రాష్టిమను వష్టి శోచిషా ౭౭జుహ్వోనస్య సర్పిషః ॥ 1

యజిష్ఠం త్వా యజమానా హువేమ జ్యేష్ఠమగ్నిరసాం విప్ర మన్మభి-

ర్విప్రేభిః శుక్ర మన్మభిః । పరిజ్మానమివ ద్యాం హోతారం చర్షణీనామ్ ।

శోచిషేశం వృషణం యమిమా విశః ప్రావన్తు జాతయే విశః ॥ 2

స హి పురూ చిదోజసా విరుక్మతా దీద్యావో భవతి ద్రుహంతరః

పరశుర్న ద్రుహంతరః । వీళు చిద్యస్య సమ్మతౌ శ్రువద్వనేవ

యత్ స్థిరమ్ । నిష్కహమాణో యమతే నాయతే ధన్వాసహో నాయతే ॥ 3

దృహ్యో చిదస్మా అను దుర్యథా విదే తేజిష్టాభిరరణిభిర్దాష్ట్యవసే

౭గ్నయే దాష్ట్యవసే । ప్ర యః పురూణి గాహతే తక్షద్వనేవ శోచిషా ।

స్థిరా చిదన్నా ని రిణాత్యోజసా ని స్థిరాణి చిదోజసా ॥ 4

తమస్య పృక్షముపరాసు ధీమహి నక్తం యః సుదర్శతరో దివాతరా-
 దప్రాయుషే దివాతరాత్ | ఆదస్యాయుర్గభణవ-ద్వీకు శర్మ న సూనవే |
 భక్తమభక్తమవో వ్యన్తో అజరా అగ్నయో వ్యన్తో అజరాః ||

5 [12]

స హి శర్దో న మారుతం తువిష్వణి - రషస్వతీషూర్వరాస్త్విష్టవిరార్తనాస్త్విష్టనిః |
 ఆదద్ధవ్యాన్యాదది-ర్వజ్జస్య కేతుర్వణా | అథ స్మాస్య హర్షతో హృషీవతో విశ్వే
 జుషన్త పన్తాం నరః శుభే న పన్థామ్ ||

6

ద్వితా యదీం కీస్తాసో అభిద్యవో నమస్యన్త ఉప్రవోచన్త భృగవో
 మథ్నన్తో ద్రాశా భృగవః | అగ్నిరీశే వసూనాం శుచిర్యో ధర్ణిరేషామ్ |

ప్రియా అప్రిధీర్వనిషీష్ట మేధిర ఆ వనిషీష్ట మేధిరః ||

7

విశ్వాసాం త్వా విశాం పతిం హవామహే సర్వాసాం సమానం దంపతిం భుజే
 సత్యగిర్వాహసం భుజే | అతిధిం మానుషాణాం పితుర్న యస్యాసయా |

అమీ చ విశ్వే అమృతాస ఆ వయో హవ్యా దేవేష్యా వయః ||

8

త్వమగ్నే సహస్రా సహన్తమః శుష్మిన్తమో జాయసే దేవతాతయే
 రయిర్న దేవతాతయే | శుష్మిన్తమో హి తే మదో ద్యుమ్నిన్తమ ఉత క్రతుః |

అథ స్మా తే పరి చరన్త్యజర శ్రుష్టీవానో నాజర ||

9

ప్ర వో మహే సహస్రా సహస్వత ఉషర్బుధే పశుషే నాగ్నయే
 స్తోమో బభూత్వగ్నయే | ప్రతి యదీం హవిష్మా-న్విశ్వాసు క్షాసు జోగువే |

అగ్రే రేభో న జరత ఋషూణాం జుర్ణిర్హోత ఋషూణామ్ ||

10

స నో నేదిష్టం దదృశాన ఆ భరా-గ్నే దేవేభిః సచనాః సుచేతునా
 మహో రాయః సుచేతునా | మహి శవిష్ట నస్మృధి సంచక్షే భుజే అస్యై |

మహి స్తోతృభ్యో మఘవన్ త్సవీర్యం మధీరుగ్రో న శవసా ||

11[13]

(128)

అయంజాయతేత్యష్టర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేపోగ్నిరత్యష్టిః ।

- అయం జాయత మనుషో ధరీమణి హోతా యజిష్ఠ ఉశిజామను వ్రత-
 మగ్నిః స్వమను వ్రతమ్ । విశ్వశ్రుష్టిః సభీయతే రయిరివ శ్రవస్యతే ।
 అదభ్తో హోతా ని షదదిశస్పదే పరివీత ఇళస్పదే ॥ 1
- తం యజ్ఞసాధమపి వాతయామ-స్యృతస్య ప్రథా నమసా హవిష్మతా
 దేవతాతా హవిష్మతా । స న ఊర్ణాముపాభ్య-త్యయా కృపా న జూర్యతి ।
 యం మాతరిశ్వా మనవే పరావతో దేవం భాః పరావతః ॥ 2
- ఏవేన సద్యః పర్యేతి పార్థివం ముహూర్ణి రేతో వృషభః కనిక్రద-
 ద్ధద్రదేతః కనిక్రదత్ । శతం చక్షాణో అక్షభి-రైవో వనేషు తుర్వణిః ।
 సదో దధాన ఉపరేషు సాను-ష్వగ్నిః పరేషు సానుషు ॥ 3
- స సుక్రతుః పురోహితో దమేదమే ౭గ్నిర్యజ్ఞస్యాధ్వరస్య చేతతి
 క్రత్యా యజ్ఞస్య చేతతి । క్రత్యా వేధా ఇషాయతే విశ్వా జాతాని పస్పశే ।
 యతో ఘృతశ్రీరతిర్థిరజాయత వహ్నిర్యేధా అజాయత ॥ 4
- క్రత్యా యదస్య తవిషీషు పృచ్ఛతే ౭గ్నైరవేణ మరుతాం న భోజ్యే-
 షిరాయ న భోజ్యా । సహి ష్మా దానమిన్వతి వసూనాం చ మజ్మనా ।
 స నస్త్రాసతే దురితాదభిహ్రుతః శంసాదధూదభిహ్రుతః ॥ 5 [14]
- విశ్వో విహాయా అరతిర్వసుర్దధే హస్తే దక్షిణే తరణిర్న శిశ్రథ-
 ప్రవస్యయా న శిశ్రథత్ । విశ్వస్మా ఇదిషుధ్యతే దేవత్రా హవ్యమోహిషే ।
 విశ్వస్మా ఇత్సుకృతే వారమృణ్వ-త్యగ్నిర్వారా వ్యృణ్వతి ॥ 6

స మానుషే వృజనే శంతమోహితో ౩ ౭గ్నిర్వజ్జేషు జేన్యో న విశృతిః
 ప్రియో యజ్జేషు విశృతిః । స హ్రవ్యా మానుషాణా-మిళా కృతాని పత్యతే ।
 స నస్త్రాసతే వరుణస్య ధూర్తే-ర్మహో దేవస్య ధూర్తేః । 7

అగ్నిం హోతారమీళతే వసుధితిం ప్రియం చేతిష్ఠమరతిం న్యేరిరే
 హవ్యవాహం న్యేరిరే । విశ్వాయుం విశ్వవేదసం హోతారం యజతం కవిమ్ ।
 దేవాసో రణ్యమవసే వస్తూయవో గీర్భీ రణ్యం వస్తూయవః ॥ 8 [15]

(129)

యంత్యరథమిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిఃపరుచ్చేప ఇన్ద్రః షష్ట్యా ఇందురత్యష్టిః
 అష్టమీనవమ్యావతిశక్యర్యావేకాదశ్యష్టిః ।

యం త్వం రథమిన్ద్ర మేధసాతయే ౭ప్రాకా సన్తమిషిర ప్రణయసి
 ప్రాసవద్య నయసి । సద్యశ్చిత్తమభిష్టయే కరో వశశ్చ వాజినమ్ ।
 సాస్మాకమనవద్య తూతుజాన వేధసా-మిమాం వాచం న వేధసామ్ ॥ 1

స శ్రుధి యః స్మా పృతనాసు కాసు చి-ద్దక్షాయ్య ఇన్ద్ర భరహూతయే సృభి-
 రసి ప్రతూర్తయే సృభిః । యః శూరైః స్వరైః సనితా యో విప్రైర్వాజం తరుతా ।
 తమీశానాస ఇరధన్త వాజినం పృక్షమత్యం న వాజినమ్ ॥ 2

దస్మో హి ప్రా వృషణం పిన్వసి త్వచం కం చిద్యావీరరరుం శూర మర్త్యం
 పరివృణక్తి మర్త్యమ్ । ఇన్ద్రోత తుభ్యం తద్దివే తద్రుద్రాయ స్వయశసే ।
 మిత్రాయ వోచం వరుణాయ సప్రథః సుమృశీకాయ సప్రథః ॥ 3

అస్మాకం వ ఇన్ద్రముశ్రసీష్టయే సఖాయం విశ్వాయుం ప్రాసహం యుజం
 వాజేషు ప్రాసహం యుజమ్ । అస్మాకం బ్రహ్మోతయే ౭వా పృత్యుషు కాసు చిత్ ।
 నహి త్వా శత్రుః స్తరతే స్తుణోషి యం విశ్వం శత్రుం స్తుణోషి యమ్ ॥ 4

- ని షూ నమాతిమతిం కయస్య చి-త్రేజిష్వాభిరరణిభిర్నోతిభి-
 రుగ్రాభిరుగ్రోతిభిః । నేషి ణో యథా పురా-ఽనేనాః శూర మస్యసే ।
 విశ్వాని పూరోరప పర్షి వహ్ని-రాసా వహ్నిర్నో అచ్ఛ ॥ 5 [16]
- ప్ర తద్వోచేయం భవ్యాయేన్దవే హవ్యో న య ఇషవాన్మన్త రేజతి
 రక్షోహ మన్త రేజతి । స్వయం సో అస్మదా నిదో వదైరజేత దుర్మతిమ్ ।
 అవ స్రవేదఘశంసో ఽవతర-మవ క్షుద్రమివ స్రవేత్ ॥ 6
- వనేమ తద్ధోత్రయా చితన్త్యా వనేమ రయిం రయివః సువీర్యం
 రణ్యం సన్తం సువీర్యమ్ । దుర్మన్మానం సుమన్తుభి-రేమిషా పృచీమహి ।
 ఆ సత్యాభిరిన్ద్రం ద్యుమ్నహూతిభి-ర్యజత్రం ద్యుమ్నహూతిభిః ॥ 7
- ప్రప్రా వో అస్మే స్వయకోభిరూతీ పరివర్గ ఇన్దో దుర్మతీనాం
 దరీమన్దుర్మతీనామ్ । స్వయం సా రిషయధ్యై యా స ఉపేషే అత్రైః ।
 హతేమసన్న వక్షతి క్షిప్తా జుర్ణిర్న వక్షతి ॥ 8
- త్వం న ఇన్ద్ర రాయా పరీణసా యాహి ప్రథా అనేహసా
 పురో యాహ్యరక్షసా । సచస్వ నః పరాక ఆ సచస్వాస్తమీక ఆ ।
 ప్రాహి నో దూరాదారాదభిష్టిభిః సదా పాహ్యభిష్టిభిః ॥ 9
- త్వం న ఇన్ద్ర రాయా తరూషసో-గ్రం చిత్వా మహిమా సక్షదవసే
 మహే మిత్రం నావసే । ఓజిష్ట త్రాతరవితా రథం కం చిదమర్త్య ।
 అన్యమన్మద్రిరిషేః కం చిదద్రివో రిరిక్షన్తం చిదద్రివః ॥ 10
- ప్రాహి న ఇన్ద్ర సుష్టుత స్రిధో ఽవయాతా సదమిద్దుర్మతీనాం
 దేవః సన్దుర్మతీనామ్ । హన్తా ప్రాపస్య రక్షస-స్రాతా విప్రస్య మావతః ।
 అథా హి త్వా జనితా జీజనద్వసో రక్షోహణం త్వా జీజనద్వసో ॥ 11 [17]

(130)

ఏ॒న్ద్రయా॑హీ॒తి దశ॑ర్చ॒స్య సూ॒క్తస్య॑ దై॒వోదా॑సిః ప॒రుచ్ఛే॑ప ఇ॒న్ద్రోత్య॑ష్టిరన్త్యాస్తి॒ష్టుమ్ ।
(అష్టిరిత్యేవప్రయోగః సాధుః) ।

ఏ॒న్ద్ర యా॑హ్యూ॒ప నః ప॑రావ॒తో నాయ॑మచ్ఛా॒ విద॑ధా॒నీవ॑ స॒త్పతి॑-
 రస్తం॑ రాజే॒వ స॑త్ప॒తిః । హ॑వామ॒హే త్వా వ॑యం ప్ర॒యస్వ॑న్తః స్తు॒తే స॑చా ।
 పు॒త్రాస్తో॑ న పి॒తరం॑ వాజ॒సాతయే॑ మంహి॒ష్టం వాజ॑సాతయే ॥ 1
 పి॒బా సోమ॑మి॒న్ద్ర సు॒వాస॑మద్రి॒భిః కోశే॑న సి॒క్తమ॑వ॒తం న వం॑సగ-
 స్తాత్ప॒షాణో॑ న వం॑సగః । మ॒దాయ॑ హ॒ర్యతా॑య తే తు॒విష్ట॑మాయ॒ ధాయ॑సే ।
 ఆ త్వా॑ యచ్ఛ॒స్తు హ॑రితో॒ న సూ॒ర్య-మ॒హా విశ్వే॑వ సూ॒ర్యమ్ ॥ 2
 అ॒విన్ద॑ ద్ది॒వో నిహి॑తం గు॒హో నిధిం॑ వేర్ష॒ గర్భం॑ పరి॒వీత॑మశ్శు-
 న్య॒ననే॑ ఆ॒న్తర॑శ్శని । వ్ర॒జం వ్ర॒జీ గ॑వామి॒వ సి॒షాస్త॑న్మ॒క్తిర॑స్త॒మః ।
 అపా॑వృ॒ణోది॒వ ఇ॒న్ద్రః ప॑రీ॒వృతా॑ ద్వా॒ర ఇ॒వః ప॑రీ॒వృతాః ॥ 3
 దా॒ద్భూహో॑ వ॒జ్రమి॒న్ద్రో గభ॑స్త్వోః క్షద్రే॒వ తి॒గ్ముస॑నాయ॒ సం శ్య-
 దహి॑హత్యాయ॒ సం శ్య॑త్ । సం॒వి॒వ్యాన॑ ఓ॒జసా॑ శ॒వోభి॑రి॒న్ద్ర మ॒జ్మనా॑ ।
 తష్టే॑వ వృ॒క్షం వ॒నినో॑ ని వృ॒శ్శసి॑ ప॒రశ్వే॑వ ని వృ॒శ్శసి॑ ॥ 4
 త్వం వృ॒థా న॑ద్య॒ ఇన్ద్ర॑ స॒ర్తవే॑ ౭చ్ఛా స॒ముద్ర॑మ॒స్పృజో॑ ర॒థా ఇ॒వ
 వాజ॑యతో ర॒థా ఇ॒వ । ఇ॒తః క్షి॑తీ॒రయ॑జ్జత స॒మాన॑మ॒ర్థమ॑క్షి॒తమ్ ।
 ధే॒నూరి॑వ మ॒నవే॑ వి॒శ్వదో॑హస్తో॒ జనా॑య వి॒శ్వదో॑హసః ॥ 5 [18]
 ఇ॒మాం తే॑ వా॒చం వ॑సూ॒యస్త॑ ఆ॒యవో॑ ర॒థం న ధీ॑రః స్వ॒పా అ॑తక్షి॒షుః
 సు॒మ్నాయ॑ త్వా॒మత॑క్షి॒షుః । శు॒మ్భన్తో॑ జే॒న్యం య॑థా వాజే॒షు వి॑వ్ర వా॒జిన॑మ్ ।
 అ॒త్యమి॑వ శ॒వసే॑ సా॒తయే॑ ధ॒నా వి॒శ్వా ధ॑నాని సా॒తయే॑ ॥ 6

భినత్పురో నవతిమిన్ద్ర పూరవే దివోదాసాయ మహి దాశుషే సృతో
 వజ్రేణ దాశుషే సృతో । అతిథిగ్వాయ శమ్భరం గిరేరుగ్రో అవాభరత్ ।
 మహో ధనాని దయమాన ఓజసా విశ్వా ధనాన్యోజసా ॥ 7
 ఇన్ద్రః సమత్ను యజమానమార్త్యం ప్రావద్విశ్వేషు శతమూతిరాజిషు
 స్వర్మీహ్యేష్వాజిషు । మనవే శాసదవ్రతా-న్వచం కృష్ణామరస్వయత్ ।
 దక్షన్న విశ్వం తత్యవ్రాణమోషతి స్యర్పసానమోషతి ॥ 8
 సూరశ్చక్రం ప్ర వృహజ్జాత ఓజసా ప్రపిత్వే వాచమరుణో ముషాయతీ-
 శాస ఆ ముషాయతి । ఉశనా యత్పరావతో ఒజగన్నూతయే కవే ।
 సుమ్నాని విశ్వా మనుషేవ తుర్వణి-రహో విశ్వేవ తుర్వణిః ॥ 9
 స నో నవ్యేభిర్వృషకర్మన్ముక్షైః పురాం దర్తః ప్రాయుభిః పాహి శగ్నైః ।
 దివోదాసేభిరిన్ద్ర స్తవానో వావృధీథా అహోభిరివ ద్యౌః ॥ 10 [19]

(131)

ఇన్ద్రాయహీతి సప్తర్షస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేప ఇన్ద్రోత్యష్టిః ।
 ఇన్ద్రాయ హి ద్యౌరసురో అనమ్నతే-న్ద్రాయ మహీ పృథివీ వరీమభి-
 ర్భ్రుమ్నసాతా వరీమభిః । ఇన్ద్రం విశ్వే సజోషసో దేవాసో దధిరే పురః ।
 ఇన్ద్రాయ విశ్వా సవనాని మానుషా రాతాని సన్తు మానుషా ॥ 1
 విశ్వేషు హి త్వా సవనేషు తుజ్జతే సమానమేకం వృషమణ్యవః పృథక్
 స్వః సనివ్యవః పృథక్ । తం త్వా నావం న పర్షణిం శూషస్య ధురి ధీమహి ।
 ఇన్ద్రం న యజ్జైశ్చితయన్త ఆయవః సోమేభిరిన్ద్రమాయవః ॥ 2
 వి త్వా తతసే మిథునా అవస్యవో వ్రజస్య సాతా గవ్యస్య నిఃసృజః
 సక్షన్త ఇన్ద్ర నిఃసృజః । యద్గవ్యన్తా ద్వా జనా స్వర్పన్తా సమూహసి ।
 ఆవిష్కరిక్రద్వృషణం సచాభువం వజ్రమిన్ద్ర సచాభువమ్ ॥ 3

విదుష్టే॑ అ॒స్య వీ॒ర్య॑స్య పూ॒రవః॑ పు॒రో యది॑న్త్ర శా॒రదీ॑ర॒వతి॑రః
 సా॒సహో॑నో అ॒వతి॑రః | శా॒స్తస్మి॑న్త్ర మ॒ర్త్య-మ॑య॒జ్యం శ॑వసస్ప॒తే |
 మహీ॑మ॒ముష్ణాః పృ॒థివీ॑మి॒మా అ॒పో మ॑న్దసా॒న ఇ॒మా అ॒పః || 4
 ఆది॑తే॒ అ॒స్య వీ॒ర్య॑స్య చ॒ర్కిర-న్మ॑దే॒షు వృ॑ష॒న్నుశి॑జో యదా॒విధ
 సభీ॑యతో॒ యదా॑విధ | చ॒కర్థ॑ కౌ॒రమే॑భ్యః పృ॒తనా॑స్తు ప్ర॒వన్త॑వే |
 తే అ॒న్యామ॑న్యాం న॒ద్యం స॑నిష్ఠ॒త శ్ర॑వ॒స్యన్తః॑ సనిష్ఠ॒త || 5
 ఉ॒తో నో॑ అ॒స్యా ఉ॒షసో॑ జు॒షేత॑ హ్య॒ర్-ర్క॑స్య బో॒ధి హా॑వి॒షో హవీ॑మ॒భిః
 స్వ॒ర్ణాతా॑ హవీ॒మభిః॑ | యది॑న్త్ర హ॒న్తవే॑ మృ॒ధో వృ॒షా వజ్రి॑ఞ్చి॒కేత॑సి |
 ఆ మే॑ అ॒స్య వే॒ధసో॑ నవీ॒యసో॑ మ॒న్మ శ్రు॒ధి నవీ॑య॒సః || 6
 త్వం త॑మి॒న్త్ర వా॒వృ॒ధానో॑ అ॒స్మయ॑-ర॒మిత్ర॑యన్తం తువి॒జాత॑ మ॒ర్త్యం
 వజ్రి॑ణ శూ॒ర మ॒ర్త్యమ్ | జు॒హి యో నో॑ అ॒ఘాయ॑తి శృ॒ణుష్వ॑ స్తుశ్ర॒వన్త॑మః |
 రి॒ష్టం న యా॑మ॒న్నప॑ భూతు దు॒ర్మతి॑-ర్వి॒శ్వాప॑ భూతు దు॒ర్మతిః॑ || 7 [20]

(132)

త్వయావయమితిషడృచస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః

పరుచ్ఛేప ఇన్దో యువంతమిన్ద్రేత్యర్ధర్చ ఇన్దాపర్వతావత్యష్టిః |

త్వయా॑ వ॒యం మ॑ఘ॒వన్పూ॑ర్వే॒ ధన్ ఇ॒న్ద్రతో॑స్వ॒తాః సా॒సహ్యో॑మ పృ॒తన్యతో॑
 వ॒న్మయా॑మ॒ వన్మ॑ప్య॒తః | నేది॑ష్టే అ॒స్మిన్మ॑హ-న్య॒ధి వో॒చా ను సు॑న్వ॒తే |
 అ॒స్మిన్య॑జ్ఞే వి చ॒యేమా॑ భ॒రే కృ॒తం వా॒జయ॑న్తో భ॒రే కృ॒తమ్ || 1
 స్వ॒రేషే॑ భ॒ర ఆ॒ప్రస్య॑ వ॒క్మ-న్య॑ష॒ర్బుధః॑ స్వ॒స్మిన్మ॑జ్ఞా॒సి క్రా॒ణస్య॑
 స్వ॒స్మిన్మ॑జ్ఞా॒సి | అ॒హన్ని॑న్ద్రో య॒థా వి॑దే శీ॒ర్షాశీ॑ర్షో॒ప్తవా॑చ్యః |
 అ॒స్మత్రా॑ తే స॒ద్ర్యకృ॑న్తు రా॒తయో॑ భద్రా భద్ర॒స్య రా॒తయః॑ || 2

తత్తు ప్రయః ప్రత్నథా తే శుశుక్త్వనం యస్మిన్యజ్ఞే వారమకృణ్వత క్షయ-
 మృతస్య వారసి క్షయమ్ । వి తద్వోచేరథ ద్వితా-౭న్తః పశ్యన్తి రశ్మిభిః ।
 స ఘా విదే అన్విన్దో గ్రవేషణో బన్ధక్షిద్భ్యో గ్రవేషణః ॥ 3

సూ ఇత్థా తే పూర్వథా చ ప్రవాచ్యం యదగ్నిరోభ్యో ౭వృణోరప ప్రజ-
 మిన్ద్ర శిక్షన్తప ప్రజమ్ । ఐభ్యః సమాన్యా దిశా ౭స్మభ్యం జేషి యోత్సి చ ।
 సుస్వద్భ్యో రన్దయా కం చిదవ్రతం హృణాయన్తం చిదవ్రతమ్ ॥ 4

సం యజ్జనాన్మతుభిః శూర ఈక్షయ-ధనే హితే తరుషన్త శ్రవస్యవః
 ప్ర యక్షన్త శ్రవస్యవః । తస్మా ఆయుః ప్రజావది-ద్భాధే అర్చన్త్యోజసా ।
 ఇన్ద్ర ఓక్ష్ణం దిధిషన్త ధీతయో దేవాః అచ్చా న ధీతయః ॥ 5

యువం తమిన్ద్రాపర్వతా పురోయుథా యో సః పృతన్యాదప తంతమిద్ధతం
 వజ్రేణ తంతమిద్ధతమ్ । దూరే చ్చతాయ చ్చన్త-ధహన్తం యదినక్షత్ ।
 అస్మాకం శత్రూస్పరి శూర విశ్వతో ద్రమా దర్షిష్ట విశ్వతః ॥ 6 [21]

(133)

ఉభేపునామీతి సప్తర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః
 పరుచ్ఛేపఇన్ద్ర ఆద్యాత్రిష్టుప్ ద్వితీయాది తిస్రోనుష్టుభః
 పఞ్చమీగాయత్రీ పశ్చిద్భృతిః సప్తమ్యుష్టిః ।

ఉభే పునామి రోదసీ ఋతేన్త ద్రువో దహామి సం మహీరన్త్రాః ।
 అభిష్ణగ్య యత్ర హతా అమిత్రా వైలన్తానం పరి తృహ్యో అశేరన్ ॥ 1

అభిష్ణగ్యా చిదద్రివః శీర్షా యాతుమతీనామ్ ।
 చిన్ధి వటూరిణా ప్రదా మహావటూరిణా ప్రదా ॥ 2

అవాసాం మఘవజ్ఞఃశ్చి శర్ధో యాతుమతీనామ్ ।
 వైలన్తాన్తకే అర్మకే మహావైలన్తే అర్మకే ॥ 3

యా సాం త్రిసః పక్షాశతో ౭భిష్టజైరపావపః ।
 తత్సు తే మనాయతి త్రకత్సు తే మనాయతి ॥ 4
 పిశళ్ళభృష్టిమమ్భృణం పిశాచిమిన్ద్ర సం మృణ । సర్వం రక్షో ని బర్హయ ॥ 5
 అవర్తహ ఇన్ద్ర దార్ధహి క్రుధీ సః శుశోచ హి ద్యౌః క్షా న భీషాః అద్రివో
 ఘృణాన్న భీషాః అద్రివః । శుష్మిన్ద్రమో హి శుష్మిభి-ర్షధైరుగ్రేభీరీయసే ।
 అపూరుషభోన్ అప్రతీత శూర సత్వభి-స్త్రినప్తైః శూర సత్వభిః ॥ 6
 వనోతి హి సున్వన్దయం పరీణసః సున్వానో హి ష్మా యజత్యవ ద్విషో
 దేవానామవ ద్విషః । సున్వాన ఇత్సిషాసతి సహస్రా వాజ్యవృతః ।
 సున్వానాయేన్ద్రో దదాత్యాభువం రయిం దదాత్యాభువమ్ ॥ 7 [22]

[వింశోనువాకః ॥ సూ. 134-139]

(134)

ఆత్వాజువతి షదృచస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేపో వాయురత్యష్టిరంత్యాష్టిః ।
 ఆ త్వా జువో రారహాణా అభి ప్రయో వాయో వహన్త్విహ పూర్వపీతయే
 సోమస్య పూర్వపీతయే । క్షిర్ధావ తే అను సూన్వతా మనస్తివృతు జానతీ ।
 నియుత్యతా రథేనా యాహి ద్రావనే వాయో మఖస్య ద్రావనే ॥ 1
 మన్దన్తు త్వా మన్దినో వాయువిన్దవో ౭స్మత్కాణాసః సుకృతా అభిద్యవో
 గోభిః క్రాణా అభిద్యవః । యద్ధ క్రాణా ఇరథ్యై దక్షం సచన్త క్షితయః ।
 సద్ధ్రీచీనా నియుతో ద్రావనే ధియ ఉప బ్రువత ఈం ధియః ॥ 2
 వాయుర్యుజ్జే రోహితా వాయురరుణా వాయూ రథే అజిరా ధురి వోహ్యవే
 వహిష్మా ధురి వోహ్యవే । ప్ర బోధయా పురంధిం జార ఆ సస్తీమివ ।
 ప్ర చక్షయ రోదసీ వాసయోషసః శ్రవసే వాసయోషసః ॥ 3

తుభ్యముషాసః శుచయః పరావతి భద్రా వస్త్రా తస్వతే దంసు రశ్మిషు
 చిత్రా నవ్యేషు రశ్మిషు । తుభ్యం ధేనుః సబర్హుషూ విశ్వా వసూని దోహతే ।
 అజనయో మరుతో వక్షణాభ్యో దివ ఆ వక్షణాభ్యః ॥ 4

తుభ్యం శుక్రాసః శుచయస్తురణ్యవో మదేషూగ్రా ఇషణన్త భుర్వణ్య-
 పామిషన్త భుర్వణి । త్వాం త్వారీ దసమానో భగమీష్టే తక్వవీయే ।
 త్వం విశ్వస్మాద్భువనాత్పాసి ధర్మణా-స్సుర్యాత్పాసి ధర్మణా ॥ 5

త్వం నో వాయవేషామపూర్వ్యః సోమానాం ప్రథమః పీతిమర్హసి
 సుతానాం పీతిమర్హసి । ఉతో విహుత్యతీనాం విశాం వవర్షుషీణామ్ ।
 విశ్వా ఇతే ధేనవో దుహ్రా ఆశిరం ఘృతం దుహ్రాత ఆశిరమ్ ॥ 6 [23]

(135)

స్తీర్ణంబర్హిరితి నవర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిఃపరుచ్ఛేపో వాయుశ్చతుర్థాదిపంచానా మిన్ద్రోవా అత్యష్టిః
 సప్తమ్యష్టమ్యావష్టి ।

స్తీర్ణం బర్హిరుప నో యాహి వీతయే సహస్రేణ నియుతా నియుత్వతే
 శతినీభిర్నియుత్వతే । తుభ్యం హి పూర్వపీతయే దేవా దేవాయ యేమిరే ।
 ప్ర తే సుతాసో మధుమన్తో అస్థిర-న్మదాయ క్రత్వే అస్థిరన్ ॥ 1

తుభ్యాయం సోమః పరిపూతో అద్రిభిః స్పార్షా వసానః పరి కోశమర్షతి
 శుక్రా వసానో అర్షతి । తవాయం భాగ ఆయుషు సోమో దేవేషు హూయతే ।
 వహ వాయో నియుతో యాహ్యస్తయ-ర్షషాణో యాహ్యస్తయః ॥ 2

ఆ నో నియుద్భిః శతినీభిరధ్వరం సహస్రిణీభిరుప యాహి వీతయే
 వాయో హవ్యాని వీతయే । తవాయం భాగ ఋత్వియః సరశ్మిః సూర్యే సచా ।
 అధ్వర్యుభిర్భరమాణా అయంసత వాయో శుక్రా అయంసత ॥ 3

ఆ వాం రథో నియుత్వాన్వక్షదవసే ౭భి ప్రయాంసి సుధితాని వీతయే
 వాయో హవ్యాని వీతయే । పిబతం మధ్వో అన్ధసః పూర్వపేయం హి వాం హితమ్ ।
 వాయవా చన్త్రేణ రాధసా గత-మిన్ద్రశ్చ రాధసా గతమ్ ॥ 4

ఆ వాం ధియో వపుత్యురధ్వరాః ఉపే-మమిన్దం మర్మజన్త వాజిన-
 మాశుమత్యం న వాజినమ్ । తేషాం పిబతమస్మయూ ఆ నో గన్తమిహోత్యా ।
 ఇన్ద్రవాయూ సుతానామద్రిభిర్భువం మదాయ వాజదా యువమ్ ॥ 5 [24]

ఇమే వాం సోమా అప్స్వి సుతా ఇహో-ధ్వర్యుభిర్భరమాణా అయంసత
 వాయో శుక్రా అయంసత । ఏతే వామభ్యస్సక్షత తిరః ప్రవిత్రమాశవః ।
 యువాయవో ౭త్తి రోమాణ్యవ్యయా సోమాసో అత్యవ్యయా ॥ 6

అతి వాయో ససతో యాహి శశ్వతో యత్ర గ్రావా వదతి తత్ర గచ్ఛతం
 గృహమిన్ద్రశ్చ గచ్ఛతమ్ । వి సూసృతా దద్యుశే రీయతే ఘృత-మా పూర్ణయా
 నియుతా యాథో అధ్వర-మిన్ద్రశ్చ యాథో అధ్వరమ్ ॥ 7

అత్రాహ తద్వహేథే మధ్వ ఆహుతిం యమశ్వత్థముపతిష్ఠన్త జాయవో
 ౭స్మే తే సన్తు జాయవః । సాకం గావః సువతే పచ్యతే యవో న తే
 వాయు ఉప దస్యన్తి ధేనవో నాప దస్యన్తి ధేనవః ॥ 8

ఇమే యే తే సు వాయో బాహ్వోజసో ౭న్తర్షదీ తే ప్రతయన్తుక్షణో
 మహి వ్రాధన్త ఉక్షణః । ధన్వజ్చిద్యే అనాశవో జీరాశ్చిదగిరాకసః ।
 సూర్యస్యేవ రశ్మయో దుర్నియన్తవో హస్తయోర్దుర్నియన్తవః ॥ 9 [25]

(136)

ప్రసుజ్యేష్ఠమితి సప్తర్చస్యసూక్తస్య దైవోదాసిఃపరుచ్ఛేపో మిత్రావరుణౌ నమోదివ ఇత్యస్యా రోదసీ
 మిత్రావరుణేన్ద్రాగ్భ్యుర్భమభగసోమాదేవతాః ఊతీదేవానామిత్యస్యా దేవమరుదగ్నిమిత్రవరుణ
 మఘవంతోదేవతా అత్యష్టిః అంత్యా త్రిష్ఠప్ ।

ప్ర సు జ్యేష్ఠం నిచిరాభ్యాం బృహన్నమో హవ్యం మతిం భరతా మృక్షయద్భ్యాం
 స్వాదిష్ఠం మృక్షయద్భ్యామ్ । తా సప్రూజా ఘృతాసుతీ యజ్ఞేయజ్ఞ ఉపస్తుతా ।
 అథైనోః క్షత్రం న కుతశ్చనాధృషే దేవత్వం నూ చిద్రాధృషే ॥ 1

అదర్శి గ్రాతురురవే వరీయసీ పన్థా ఋతస్య సమయంస్త రశ్మిభి-
 శ్చక్షుర్భగస్య రశ్మిభిః । ద్యుక్షం మిత్రస్య సాదన-మర్త్యవృష్ణ వరుణస్య చ ।
 అథా దధాతే బృహదుక్ష్యం వయ ఉపస్తుత్యం బృహద్వయః ॥ 2

జ్యోతిష్మతీమదితిం ధారయత్క్షితిం స్వర్వతీమా సచేతే దివేదివే
 జాగ్రవాంసా దివేదివే । జ్యోతిష్మ త్తత్రమాశాతే ఆదిత్యా దానునస్పతీ ।
 మిత్రస్తయోర్వరుణో యాతయజ్ఞనో ౭ర్వమా యాతయజ్ఞనః ॥ 3

అయం మిత్రాయ వరుణాయ శంతమః సోమో భూత్వవపానేష్వాభగో
 దేవో దేవేష్వాభగః । తం దేవాసో జుషేరత విశ్వే అద్య సజోషసః ।
 తథా రాజానా కరథో యదీమహా ఋతావానా యదీమహే ॥ 4

యో మిత్రాయ వరుణాయావిధజ్ఞనో ౭నర్వాణం తం పరిపాతో అంహాసో
 ద్రాశ్వాంస్తం మర్తమంహాసః । తమర్తమాభి రక్ష-త్యజ్ఞాయస్తమను వ్రతమ్ ।
 ఉక్తైర్య ఏనోః పరిభూషతి వ్రతం స్తోమైరాభూషతి వ్రతమ్ ॥ 5

సమో దివే బృహతే రోదసీభ్యాం మిత్రాయ వోచం వరుణాయ వీహ్యుషే
 సుమృశీకాయ వీహ్యుషే । ఇన్ద్రమగ్నిముప స్తుహి ద్యుక్షమర్తమణం భగమ్ ।
 జ్యోగీవన్తః ప్రజయా సచేమహి సోమస్యోతీ సచేమహి ॥ 6

క్షాతీ దేవానాం వయమిన్ద్రవనో మంసీమహి స్వయశసో మరుద్భిః ।
 అగ్నిర్మిత్రో వరుణః శర్మ యంస్త-న్తదశ్యామ మఘవానో వయం చ ॥ 7 [26]

॥ ఇతి ద్వితీయాష్టకే ప్రథమోధ్యాయః ॥
 ॥ నవమాధ్యాయే వర్గాః 26 సూక్తాని 15 ఋచః 137 ॥
 ॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తాని 119 ఋచః 1147 ॥

[ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥ వర్గాః 1-27]

(137)

సుషుమేతి తృచస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేపో మిత్రావరుణావతిశక్వరీ ।

సుషుమా యాతమద్రిభి-ర్గోశ్రీతా మత్సరా ఇమే సోమాసో మత్సరా ఇమే ।

ఆ రాజానా దివిస్పృశా ఽస్మత్రా గన్తముప నః ।

ఇమే వాం మిత్రావరుణా గవాశిరః సోమాః శుక్రా గవాశిరః ॥ 1

ఇమ ఆ యాతమిన్దవః సోమాసో దధ్యాశిరః సుతాసో దధ్యాశిరః ।

ఉత వాముషసో బుధి సాకం సూర్యస్య రశ్మిభిః ।

సుతో మిత్రాయ వరుణాయ పీతయే చారుర్మతాయ పీతయే ॥ 2

తాం వాం ధేనుం న వాసరీ-మంశుం దుహన్త్యద్రిభిః సోమం దుహన్త్యద్రిభిః ।

అస్మత్రా గన్తముప నో ఽర్వాఞ్చాసోమపీతయే ।

అయం వాం మిత్రావరుణా నృభిః సుతః సోమ ఆ పీతయే సుతః ॥ 3 [1]

(138)

ప్రప్రపూష్ట ఇతి చతుర్వచస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేపః పూషాత్యష్టిః

ప్రప్ర పూష్టస్తువిజాతస్య శస్యతే మహిత్యమస్య తవసో న తన్దతే

స్తోత్రమస్య న తన్దతే । అర్చామి సుమ్నయన్నహ-మన్త్యాతిం మయోభువమ్ ।

విశ్వస్య యో మన ఆయుయువే ముఖో దేవ ఆయుయువే ముఖః ॥ 1

ప్ర హి త్వా పూషన్మజిరం న యామని స్తోమేభిః కృణ్వ బుణవో యథా మృధ

ఉష్ట్రో న పీపరో మృధః । హువే యత్త్వా మయోభువం దేవం సఖ్యాయ మర్త్యః ।

అస్మాకమాఙ్గాషా స్త్యమ్నినస్మృధి వాజేషు ద్యుమ్నినస్మృధి ॥ 2

యస్య॑ తే పూష॑ స్తస్యే॑ విప॑న్యవః॑ క్ర॑త్వా చి॒త్సన్తో॑ ॒ఽవసా॑ బుభు॒జ్జిర॑
 ఇతి॑ క్ర॒త్వా బుభు॑జ్జిరే । తామ॑ను॒ త్వా నవీ॑యసీం॒ నియు॑తం॒ రాయ॑ ఈ॒మహే॑ ।
 అహే॑కమాన ఉరుశంస్త సరీ॑ భవ॒ వాజే॑వాజే సరీ॑ భవ ॥ 3

అస్యో॑ ఊ॒ షు ణ॒ ఉప॑ సాతయే॒ భువో॑ ॒ఽహేక॑మానో ర॒రివా॑ అ॒జాశ్వ॑
 శ్రవ॑స్యతామ॒జాశ్వ॑ । ఓ షు॒ త్వా వవృ॑తీమహి॒ స్తోమే॑భిర్దస్మ॒ సాధు॑భిః ।
 నహి॑ త్వా పూష॑న్వతిమస్య ఆఘృణే॒ న తే॑ స్తఖ్యమపహ్నూవే ॥ 4 [2]

(139)

అస్తుశ్రౌషడిత్యేకాదశర్చస్య సూక్తస్య దైవోదాసిః పరుచ్ఛేప ఆద్యాయా విశ్వేదేవాః
 ద్వితీయాయా మిత్రావరుణౌ తృతీయాదితిసృణామాశ్వి॒నౌ షష్ఠ్యాఇన్ద్రః సప్తమ్యాఅగ్ని
 రష్టమ్యామరుతో నవమ్యాఇన్ద్రాగ్ని దశమ్యాబృహస్పతి రంత్యాయావిశ్వేదేవా అత్యష్టిః
 పంచమీ బృహత్యంత్యాత్రిష్టమ్ । (వైశ్వదేవమేతత్సూక్తం । అత్ర ప్రత్యేకందేవతా
 విభాగస్త్వాకర ఏవ పఠితః । అనయైవదిశాసర్వతాపి వైశ్వదేవసూక్తే దేవతా
 విభాగః కర్తవ్య ఇతి హి తదనుజ్ఞా । యథాహ-ఏవమన్యాసామపి సూక్త
 ప్రయోగే వైశ్వదేవత్వం సూక్తభేదప్రయోగేతు యత్నిజ్ఞం సా దేవతేతి) ।

అస్తు॑ శ్రౌష॑ట్పురో అగ్నిం॒ ధియా॑ దధ॒ ఆ ను॑ తచ్ఛర్ధో॑ ది॒వ్యం వృ॑ణీమహా
 ఇన్ద్ర॑వాయూ వృ॒ణీమ॑హే । యద్ధ॑ క్రా॒ణా వి॒వస్వ॑తి నాభా॑ స్తందాయి॒ నవ్య॑సీ ।
 అధ॑ ప్ర సూ న ఉప॑ యన్తు ధీ॒తయా॑ దే॒వా అ॒చ్చా న ధీ॑తయః ॥ 1

యద్ధ॑త్యన్మిత్రావరుణావృతాద-ధ్యార్దదాథే అన్యత్రం స్వేన మన్యునా
 దక్ష॑స్య స్వేన మన్యునా । యువో॑రి॒త్యాధి॑ సద్దు-స్వపశ్యామ హి॒రణ్య॑యమ్ ।
 ధీ॒భిశ్చ॑న మనసా॑ స్వేభి॒రక్ష॑భిః సోమస్య స్వేభి॒రక్ష॑భిః ॥ 2

యువాం స్తోమే॑భిర్దే॒వయన్తో॑ అశ్వి॒నా ॒ఽఽశ్రా॑వయన్త ఇవ శ్లో॑కమూయవో
 యువాం హ్రా॑వ్యాభ్యా॒త్రే యవః॑ । యువో॑ర్విశ్వా అధి శ్రీ॒యః పృ॑క్షశ్చ విశ్వవేదసా ।
 ప్ర॒షాయ॑న్తే వాం ప్ర॒వయో॑ హి॒రణ్య॑యే రథే॑ దస్రా హి॒రణ్య॑యే ॥ 3

అచే॑తి ద॒స్రా వ్యు॑ర్ నాక॑మృణ్యథో॑ యు॒జ్జతే॑ వాం రథ॑యుజో దివి॑ష్టి-
 వ్యధ్వ॑స్మానో దివి॑ష్టిషు । అధి॑ వాం స్థామ॑ వన్దురే॑ రథే॑ దస్రా హిర॑ణ్యయే॑ ।
 ప్రథే॑వ యన్తా॑వనుశాస॑తా రజో॑ ౭॒జ్జస్తా శాస॑తా రజః॑ ॥ 4

శచీ॑భిర్నుః శచీ॑వసూ ది॒వా సక్తం॑ దశ॑స్యతమ్ ।
 మా వాం రా॒తిరుప॑ దస॒ త్కదా॑ చనా-స్మ॒ద్రాతిః॑ కదా॑ చన ॥ 5 [3]

వృ॑షన్ని॒స్థ వృ॑షపా॒ణాస॑ ఇ॒స్థవ ఇ॒మే సు॒తా అ॒ద్రిషు॑తాస ఉద్భి॑ద-
 స్తుభ్యం॑ సుతా॑స ఉద్భి॑దః । తే త్వా మ॒న్దన్తు ద్రా॒వనే॑ మహే॑ చిత్రాయ॑ రాధ॑సే ।
 గీర్భి॑ర్గిర్వాహః॒ స్తవమా॑న ఆ గహి॑ సుమృ॒శీకో న ఆ గహి॑ ॥ 6

ఓ పూ॑ ణో అగ్నే॑ శృణు॒హి త్వమీ॑శితో దే॒వేభ్యో॑ బ్రవసి॑ యజ్ఞి॒యేభ్యో॑
 రాజ॑భ్యో యజ్ఞి॒యేభ్యః॑ । యద్ద॒ త్యామ॑గ్నేరో॒భ్యో ధే॒సుం దే॒వా అద॑త్తన ।
 వి తాం దు॒హ్రే అ॒ర్యమా క॒ర్తరీ॑ సచా॑ ఏష తాం వేద॑ మే సచా॑ ॥ 7

మో షు వో అ॒స్మద॒భి తాని॑ పాంస్యా॒ సనా॑ భూవ॒స్త్వమాని॑ మోత॑ జారి॒షు-
 ర॒స్మత్పు॑రోత జారి॒షుః । యద్వ॑శ్చిత్రం యుగే॑యుగే॑ నవ్యం॑ ఘోషాద॑మర్త్యమ్ ।
 అస్మా॑సు తస్మ॑రుతో॒ యచ్ఛ ద్రు॑ష్టరం దిధృ॑తా యచ్ఛ ద్రు॑ష్టరమ్ ॥ 8

ద॒ధ్యజ్ హే మే జను॑షం పూ॒ర్వో అ॒గ్నేరాః॑ ప్రియ॑మే॒ధః కణ్వో॑ అత్రి॒ర్యసు॑ర్విదు-
 స్తే మే పూ॒ర్వే మసు॑ర్విదుః । తేషాం దే॒వేష్వా॒యతి-॑రస్మా॒క్తం తేషు॑ నాభ॑యః ।
 తేషాం ప్రదే॑న మహ్యో॑ సమే గి॒రే-న్ద్రాగ్ని॑ ఆ సమే గి॒రా ॥ 9

హో॑తా యక్ష॑ద్వని॒నో వన్త॑ వార్త్యం బృ॒హస్పతి॑ర్యజతి వేన ఉక్ష॑భిః
 పు॒రువారే॑భిరుక్ష॑భిః । జ॒గృభ్యా దూ॒రఆది॑శం శ్లో॒కమద్రే॑రథ త్మనా॑ ।
 అధా॑రయద॒రరి॑న్దాని సు॒క్రతుః॑ పు॒రా సద్మాని॑ సు॒క్రతుః॑ ॥ 10

యే దే॑వా॒సో ది॒వ్యే॒కాద॑శ॒ స్థ పృ॑థి॒వ్యామ॑ధ్యే॒కాద॑శ॒ స్థ ।
 అ॒ష్ట॒క్షితో॑ మ॒హినై॑కాద॒శ స్థ తే దే॑వా॒సో య॒జ్ఞమి॑మం జు॒షధ్వ॑మ్ ॥ 11 [4]

(140) [పకవింశోనువాకః ॥ సూ. 140-156]

వేదిషద ఇతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్యాచఘోదీర్ఘతమా అగ్నిర్ణగతీ అంత్యేద్యే త్రిష్టుభౌ దశమీ త్రిష్టుబ్వా ।

వే॒ది॒షదే॑ ప్రి॒యధా॑మాయ॒ సుద్యు॑తే॒ ధా॒సి॒మి॒వ ప్ర భ॑రా॒ యోని॑మగ్నయే ।
 వ॒స్త్రేణే॑వ వా॒సయా॑ మ॒న్మనా॑ శు॒చిం జ్యోతి॑రథం శు॒క్రవ॑ర్ణం త॒మోహా॑నమ్ ॥ 1
 అ॒భి ద్వి॒జన్మా॑ త్రి॒వృద॑న్నమృ॒జ్యతే సం॑వత్స॒రే వా॒వృధే॑ జగ్ధ॒మీ పు॑నః ।
 అ॒న్యస్యా॑సా జి॒హ్వయా॑ జే॒న్యో వృ॒షా న్య॑న్యే॒న వ॑ని॒నో మృ॒ష్ట వా॒రణః ॥ 2
 కృ॒ష్ణప్ర॑తో వే॒విజే॑ అ॒న్య స॒క్షితా॑ ఉ॒భా త॑రేతే అ॒భి మా॑తరా శి॒శుమ్ ।
 ప్రా॒చాజి॑హ్వం ధ్వ॒సయ॑న్తం తృ॒షుచ్యు॑త-మా సా॒చ్యం కు॑ప॒యం వర్ధ॑నం పి॒తుః ॥ 3
 ము॒ముక్షో॑వే॒ మన॑వే మా॒నవ॑స్యతే ర॒ఘుద్రు॑వః కృ॒ష్ణసీ॑తా॒స ఊ జు॑వః ।
 అ॒సమ॑నా అ॒జిరా॑సో ర॒ఘువ్య॑దో వా॒తజా॑తా ఉ॒ప యు॑జ్యన్త ఆ॒శవః ॥ 4
 ఆద॑స్య తే ధ్వ॒సయ॑న్తో వృ॒థేర॑తే కృ॒ష్ణమ॑భ్యం మ॒హి వర్చః॑ కరి॒క్రతః॑ ।
 య॒తీం మ॑హీ॒మవ॑నిం ప్రా॒భి మ॑ర్మృశ-ద॒భిశ్వ॑సన్ త్న॒నయ॑న్నే॒తి నా॑నదత్ ॥ 5 [5]
 భూ॒షన్న॑ యో॒ధి బ॒భ్రూషు॑ నమ్నతే వృ॒షేవ॑ ప॒త్నీర॑భ్యే॒తి రో॑రువత్ ।
 ఓ॒జాయ॑మా॒నస్త॑న్వశ్చ శు॒మ్భతే॑ భీ॒మో న శృ॑జ్గా దవి॒ధావ ద్దు॑ర్ల॒భిః ॥ 6
 స స॒ంస్తి॑రో వి॒ష్టిరః॑ సం గృ॒భాయ॑తి జా॒నన్నే॑వ జా॒నతీ॑ర్నిత్య ఆ శ॒యే ।
 పు॒నర్వ॑ర్ణస్తే అపి యన్తి దే॒వ్య-మ॑న్యధ్వ॒ర్చః పి॒తోః కృ॑ణ్యతే స॒చా 7
 తమ॑గ్రువః కే॒శినీః॑ సం హి రే॒భిర॑ ఉ॒ర్ధ్వాస్త॑స్థుర్మ॒ముషీః॑ ప్రా॒యవే॑ పు॒నః ।
 తా॒సాం జ॒రాం ప్ర॑ము॒ఞ్చన్నే॑తి నా॒నద॑-ద॒సుం ప॑రం జ॒నయ॑జ్ఞో॒వమ॑స్త్వతమ్ 8

- అధీ॑వా॒సం పరి॑ మా॒తూ రి॒హన్న॑హా తువి॑గ్రే॒భిః సత్వ॑భి॒ర్యాతి॑ వి జ్రయః॑ ।
 వయో॑ దధ॑త్పద్వతే॑ రేరి॑హత్సదా- ౭ ను శ్యే॑నీ॒ సచ॑తే వర్త॑నీరహా ॥ 9
- అస్మా॑కమగ్నే॒ ముఘ॑వత్స దీది-హ్యధ్ధ శ్వ॑సీ॒వాన్వృ॑షభో ద॒మూనాః॑ ।
 అవా॑స్యా శి॒శుమ॑తీరదీదే-ర్వ॑ర్మే॒వ యు॑త్సు ప॒రిజ॑ర్భురాణః ॥ 10 [6]
- ఇద॑మగ్నే॒ సుధి॑తం దుర్ధి॒తాదధి॑ ప్రియా॒దు చిన్మ॑న్మనః॒ ప్రేయో॑ అస్తు తే ।
 యతే॑ శ్రుక్రం తన్వో॑౩ రోచ॑తే శుచి తేనా॑స్మభ్యం వన॑సే రత్న॒మా త్వమ్ ॥ 11
- రథా॑య నావ॒ముత॑ నో గృహో॑య నిత్యా॑రిత్రాం పద్వ॒తీం రా॑స్యగ్నే ।
 అస్మా॑కం వీరా॑ః ఉత నో మ॒ఘోనో॑ జనా॑శ్చ యా వా॒రయా॑చ్ఛర్మ యా చ ॥ 12
- అభీ॑ నో అగ్న॒ ఉక్థ॑మి॒జ్జగు॑ర్యా ద్యా॒వాక్షా॑మా సిన్ధ॑వశ్చ స్వ॒గూర్తాః॑ ।
 గవ్యం॑ యవ్యం॑ యన్తో॑ దీర్ఘా॒హే-షం॑ వర॒మరు॑ణోవ్యో వర॑న్త ॥ 13 [7]

(141)

- బళి॑తేతి త్రయోదశర్షస్య సూక్తస్యాచఘోదీర్ఘతమా అగ్నిర్జగతి అంత్యేద్యే త్రిష్టభౌ ।
 బళి॑త్థా తద్వపు॑షే ధాయి దర్శతం దేవస్య భర్తః సహస్రో యతో జని ।
 యదీ॑ముప హ్వార॑తే సాధ॑తే మతి-ర్శతస్య ధే॒నా అన॑యన్త స॒స్రతః॑ ॥ 1
- ప్రక్షో॑ వపుః పితు॑మాన్నిత్య ఆ శయే ద్వి॒తీయ॑మా సప్త॑శివాసు మాతృ॑మ ।
 తృతీ॑యమస్య వృష॑భస్య దోహ॑సే దశ॑ప్రమతిం జన॑యన్త యోష॑ణః ॥ 2
- నిర్య॑దీం బుధ్నా॑న్మహిషస్య వర్ష॑స ఈశా॑నాస్యః శవ॑స్నా క్ర॒న్త సూ॑రయః ।
 యదీ॑మను ప్రది॒వో మధ్వ॑ ఆధ॒వే గుహో॑ సన్తం మాత॑రిశ్వా మథ్నా॑యతి ॥ 3
- ప్ర యత్ప్రి॑తుః ప॒రమా॑న్నీయతే ప-ర్యా పృక్షు॑ధో వీరు॑ధో దంసు రోహ॑తి ।
 ఉభా॑ యదస్య జను॑షం యది॑న్వత ఆది॒ద్యవి॑ష్టో అభ॑వద్ద్వ॒ణా శుచిః॑ ॥ 4
- ఆది॒న్మాతృ॑రావిశ్చద్యా॑స్వా శుచి-ర॑హింస్యమాన ఉ॒ర్వియా వి వా॑వృధే ।
 అస్తు॑ యత్పూ॒ర్వా అరు॑హత్సనాజు॒వో ని నవ్య॑స్తీ॒ష్టవ॑రాసు ధావతే ॥ 5 [8]

- అదిద్ధో॑తారం వృణతే॑ దివి॑ష్టిమ్ము భగ॑మివ పపృ॒చానా॑స ఋ॒జ్జాతే॑ ।
 దే॒వాన్య॑త్క॒త్వా మ॒జ్మనా॑ పురు॒ష్టుతో మ॒ర్తం శం॑సం వి॒శ్వధా॑ వే॒తి ధా॑యసే ॥ 6
 వి యద॑స్థాద్య॒జ్జతో వా॑తచోదితో హ్నో॑రో న వక్వా॑ జరణా అనా॑కృతః ।
 తస్య॑ ప॒త్యన్త॑క్షుపః కృ॒ష్ణజం॑హసః శుచి॑జన్మనో రజ॒ ఆ వ్య॑ధ్వనః ॥ 7
 రథో॑ న యాతః శి॒క్వభిః॑ కృతో ద్యామ॑జ్గేభిర॒రుషే॑భిరీయతే ।
 ఆద॑స్య తే కృ॒ష్ణాసో దక్షి॑ సూరయః శూర॑స్యేవ త్వేష॑ధాదీషతే వయః ॥ 8
 త్వయా॑ హ్యగ్నే॒ వరు॑ణో ధృత॑వ్రతో మి॒త్రః శాశ॑ద్రే అ॒ర్భమా॑ సుదా॒నవః॑ ।
 యత్యీ॑మను క్రతు॒నా వి॒శ్వధా॑ విభు-ర॒రాన్న నే॑మిః పరి॒భూర॑జాయథాః ॥ 9
 త్వమ॑గ్నే శశ॒మానా॑య సున్వ॒తే రత్నం॑ యవి॒ష్ట దే॒వతా॑తిమిన్వసి ।
 తం త్వా॑ ను నవ్యం॑ సహసో॒ యువ॑న్వయం భగం॑ న క్రారే॑ మహిరత్న ధీమహి ॥ 10
 అ॒స్మే ర॒యిం న స్వ॑ర్థం ద॒మూన॑సం భగం॑ దక్షం న పపృ॒చాసి ధ॑ర్ణసిమ్ ।
 ర॒శ్మీఽరి॑వ యో యమ॒తి జన్మ॑నీ ఉ॒భే దే॒వానాం శం॑సమ్మృత ఆ చ సు॒క్రతుః॑ ॥ 11
 ఉ॒త నః॑ సుదో॒త్యా జీ॑రాశ్వో హో॒తా మ॒న్ద్రః శృ॑ణవచ్చ॒న్ద్రధః॑ ।
 స నో॑ నేష॒న్నేష॑తమైర॒మూరో॑ ఽగ్ని॒ర్వామం॑ సువి॒తం వస్యో॑ అచ్చ ॥ 12
 అస్తా॑వ్యగ్నిః శిమీ॑వద్భిర॒రైః సా॑వ్రా॒జ్యాయ॑ ప్రత॒రం దధా॑నః ।
 అమీ॑ చ యే మ॒ఘవా॑నో వయం చ మి॒హం న సూ॑రో అతి నిష్ఠ॑తన్యః ॥ 13 [9]

(142)

సమిద్ధో॑ అగ్న ఇతి త్రయోదశర్చస్య సూక్తస్యోవథోదీర్ఘతమా ఋషిః ఇధ్వస్తనూనపాన్నరాశంస
 ఇకోబర్హిదేవీర్ధ్వార ఉషాసానక్తాదైవ్యోహోతారౌసరస్వతీణా భారత్యస్త్యస్తా వనస్పతిః స్వాహాకృతయ ఇతి
 క్రమేణ దేవతాః అంత్యాయా ఇన్ద్రోనుష్ఠమ్ ।

- సమిద్ధో॑ అగ్న ఆ వహా దే॒వాఽ అద్య॑ యతస్రुచే ।
 తన్తుం॑ తనుష్వ॒ పూర్వం॑ సుత॒సోమాయ॑ ద్రాశుషే 1

ఘృత॑ వస్త॑ముప॑ మా॒సి మ॑ధు॒మస్తం॑ త॒సూన॑పాత్ ।	
య॒జ్ఞం వి॒ప్రస్య॑ మా॒వతః॑ శ॒శమా॑న॒స్య ద్రా॑శుషః ॥	2
శు॒చిః పా॒వక్ అ॑ద్భు॒తో మ॑ధ్వా॒ య॒జ్ఞం మి॑మిక్షతి ।	
న॒రాశం॑స్స॒స్తిరా ది॑వో దే॒వో దే॒వేషు॑ య॒జ్ఞియః॑ ॥	3
ఈ॒శితో॑ అ॒గ్న ఆ వ॑హే-స్తం॑ చి॒త్రమి॑హ ప్రి॒యమ్ ।	
ఇ॒యం హి త్వా॑ ము॒తిర్మమా-చ్ఛా॑ సు॒జిహ్వా॑ వ॒చ్యతే॑ ॥	4
స్త్ర॒ణానా॑సో య॒తస్రూ॑చో బ॒ర్హిర్భ॒జ్జే స్వ॑ధ్వరే ।	
వృ॒జ్ఞో దే॒వవ్య॑చస్త॒మ-మి॒న్ద్రాయ॑ శ॒ర్మ స॒ప్రథః॑ ॥	5
వి శ్ర॑య॒న్తామృ॑తావృ॒థః ప్ర॒యై దే॒వేభ్యో॑ మ॒హీః ।	
ప్రా॒వకా॑సః పు॒రుస్సృ॑హో ద్వా॒రో దే॒వీర॑స్సశృ॒తః ॥	6 [10]
ఆ భ॑స్వ॒మానే॑ ఉ॒పాకే॑ న॒క్తోషా॑సా సు॒పేశ॑సా ।	
య॒హీం బు॒తస్య॑ మా॒తరా॑ సీ॒దతా॑ం బ॒ర్హిరా॑ సు॒మత్ ॥	7
మ॒న్ద్రజి॑హ్వో జు॒గుర్వణీ॑ హో॒తారా॑ దై॒వ్యా క॒వీ ।	
య॒జ్ఞం నో॑ య॒క్షతా॑మి॒మం సి॒ధ్రమ॑ద్య ది॒విస్పృ॑శమ్ ॥	8
శు॒చిర్దే॒వేష్వర్షి॑తా హో॒త్రా ము॑రుత్సు భా॒రతీ॑ ।	
ఇ॒ళా స॒రస్వ॑తీ మ॒హీ బ॒ర్హిః సీ॑ద॒న్తు య॒జ్ఞియాః॑ ॥	9
తస్మ॑స్తు॒రీప్ర॑మద్భు॒తం పు॑రు వా॒రం పు॑రు త్మ॒నా ।	
త్వష్టా॑ పో॒షాయ॑ వి ప్య॒తు రా॒యే నాభా॑ నో అ॒స్మయః॑ ॥	10
అ॒వస్మ॑జన్ము॒ప్ర త్మ॒నా దే॒వాన్యక్షి॑ వనస్ప॒తే ।	
అ॒గ్ని ర్త్వయా॑ సు॒షూద॑తి దే॒వో దే॒వేషు॑ మే॒ధిరః॑ ॥	11

పూ॒షణ్వి॑తే॒ మరు॑త్వతే॒ వి॒శ్వదే॑వాయ॒ వాయవే॑ ।
 స్వా॒హో॑ గాయ॒త్రవే॑పసే॒ హవ్య॑మి॒న్ద్రాయ॑ కర్త॒న ॥ 12
 స్వా॒హో॑కృ॒తాన్యా॑ గ-హ॒యప॑ హ॒వ్యాని॑ వీ॒తయే॑ ।
 ఇ॒న్ద్రా గ॑హి శ్రు॒ధీ హ॒వం త్వాం హ॑వన్తే॒ అధ్వ॑రే ॥ 13[11]

(143)

ప్రతవ్యసీమిత్యష్టర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా అగ్నిర్జగతీ అంత్యా త్రిష్టుప్ ।

ప్ర తవ్య॑సీం నవ్య॑సీం ధీ॒తిమ॑గ్నయే॒ వాచో॑ మ॒తిం స॒హసః॑ సూ॒నవే॑ భరే ।
 అ॒పాం న॒ప్రాద్యో॑ వసు॒భిః స॒హ ప్రి॒యో హో॑తా పృ॒థివ్యాం॑ న్య॒సీద॑దృ॒త్వియః॑ ॥ 1
 స జా॑యమానః ప॒రమే॑ వ్యోమ-న్యావి॒రగ్ని॑రభవన్మాత॒రిశ్వ॑నే ।
 అ॒స్య క్ర॑త్యా సమి॒ధాన॑స్య మ॒జునా॑ ప్ర ద్యా॒వా శో॑చిః పృ॒థివీ॑ అ॒రోచ॑యత్ ॥ 2
 అ॒స్య త్వే॒షా అ॒జరా॑ అ॒స్య భా॑నవః సు॒సందృ॑శః సు॒ప్రతీ॑కస్య సు॒ద్యుతః॑ ।
 భా॒త్యక్ష॑సో అ॒త్యక్తు॑ర్న సి॒న్ధవో॑ ౭గ్నే॒ రేజ॑న్తే అ॒సనో॑ అ॒జరాః॑ ॥ 3
 యమే॒రిరే॑ భృగ॒వో వి॒శ్వవే॑దసం నాభా॒ పృథి॑వ్యా భువ॒నస్య॑ మ॒జునా॑ ।
 అ॒గ్నిం తం గీ॑ర్భి॒ర్హిను॑హి స్వ ఆ దమే॒ య ఏ॒కో వ॒స్వో వ॒రుణో॑ న రాజ॒తి ॥ 4
 న యో వ॒రాయ॑ మ॒రుతా॑మివ స్వ॒నః సేనే॑వ సృ॒ష్టా ద్రి॒వ్యా యథా॑శనిః ।
 అ॒గ్నిర్జ॒మ్యైస్తి॑గి॒తైర॑త్తి భ॒ర్వతి॑ యోధో న శ॒త్రూన్స॑ వనా॒ న్యృజ్ఞా॑తే ॥ 5
 కు॒విన్దో॑ అ॒గ్నిరు॑చధస్య వీ॒రస॑-ద్యసు॒ష్టువి॑ద్యసు॒భిః కామ॑మావ॒రత్ ।
 చో॒దః కు॒విత్తు॑తుజ్యా॒త్యాతయే॑ ధి॒యః శు॒చిప్ర॑తీకం తమయా॒ ధియా॑ గృ॒ణే ॥ 6
 ఘృ॒తప్ర॑తీకం వ ఋ॒తస్య॑ ధూ॒ర్షద॑-మ॒గ్నిం మి॒త్రం న స॑మి॒ధాన॑ ఋ॒జ్ఞాతే॑ ।
 ఇ॒న్ధానో॑ అ॒క్రో వి॒దధే॑షు దీ॒ద్య-చ్ఛృ॑క్వ॒రాము॑దు నో యం॒సతే॑ ధి॒యమ్ ॥ 7

అప్రయుచ్చన్నప్రయుచ్చద్భిరగ్నై శివేభిర్నః ప్రాయుభిః పాహి శగ్నైః ।
 అదభేభిరదృపితేభిరిష్టే నిమిషద్భిః పరి పాహి నో జాః ॥

8 [12]

(144)

ఏతీతి సప్తర్చస్య సూక్తస్యాచఖ్యోదీర్ఘతమా అగ్నిర్ణగతీ ।

ఏతి ప్ర హోతా వ్రతమస్య మాయయో-ర్వాం దధాన్ః శుచి పేశసం ధియమ్ ।
 అభి స్రుచః క్రమతే దక్షిణావృతో యా అస్య ధామ ప్రథమం హా నింసతే ॥ 1
 అభీమృతస్య దోహనా అనూషత యోనా దేవస్య సదనే పరీవృతాః ।
 అపాముపస్తే విభృతో యదావస-దధ స్వధా అధయద్యాభిరీయతే ॥ 2
 యుయూషతః సవయసా తదిద్యుః సమానమర్థం వితరిత్రతా మిథః ।
 ఆదీం భగో న హవ్యః సమస్మదా వోహ్యూర్న రశీన్సమయంస్త సారథిః ॥ 3
 యమీం ద్వా సవయసా సప్తర్యతః సమానే యోనా మిథునా సమోకసా ।
 దివా న నక్తం పలితో యువాజని పురూ చరన్తజరో మానుషా యుగా ॥ 4
 తమీం హిన్వన్తి ధీతయో దశ వ్రిశో దేవం మర్తాస క్షితయే హవామహే ।
 ధనోరధి ప్రవత ఆ స ఋణ్య-త్యభివ్రజద్భిర్వయునా నవాధిత ॥ 5
 త్వం హ్యగ్నే దివ్యస్య రాజసి త్వం పార్థివస్య పశుపా ఇవ త్మనా ।
 ఏనీ త ఏతే బృహతీ అభిశ్రియా హిరణ్యయా వక్వరీ బర్హిరాశాతే ॥ 6
 అగ్నే జుషస్వ ప్రతి హర్య తద్వచో మన్త స్వధావ ఋతజాత సుక్రతో ।
 యో విశ్వతః ప్రత్యజ్ఞసి దర్శతో రణ్యః సందృష్టౌ పితృమాః ఇవ క్షయః ॥ 7 [13]

(145)

తం పృచ్ఛతేతి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్యాచఖ్యోదీర్ఘతమా అగ్నిర్ణగతీ అంత్యా త్రిష్టుప్ ।

తం పృచ్ఛతా స జగామా స వేద స చిక్విత్వాః ఈయతే సా స్వీయతే ।
 తస్మిన్నన్తి ప్రశిషస్తస్మిన్తిష్టయః స వాజస్య శవసః శుష్మిణస్పతిః ॥ 1
 తమిత్పృచ్ఛన్తి న సిమో వి పృచ్ఛతి స్వేనేవ ధీరో మనసా యదగ్రభీత్ ।
 న మృష్యతే ప్రథమం నాపరం వచోః ఽస్య క్రత్వా సచతే అప్రదృపితః ॥ 2
 తమిద్గచ్ఛన్తి జుహ్వంఽస్తమర్వతీ-ర్విశ్వాన్యేకః శృణవద్యచాంసి మే ।
 పురుప్రైవస్తతురిర్యజ్ఞసాధనో ఽచ్ఛిద్రోతిః శిశురాదత్త సం రభః ॥ 3
 ఉపస్థాయం చరతి యత్తమారత సద్యో జాతస్తత్సార యుజ్యేభిః ।
 అభి శ్వాస్తం మృశతే నాన్ద్యే ముదే యదీం గచ్ఛన్తుశతీరపిష్ఠితమ్ ॥ 4
 స ఈం మృగో అప్యో వనర్గు-రుప త్వచ్యుప్రమస్యాం ని ధాయి ।
 వ్యభవీద్వయునా మర్త్యేభ్యో ఽగ్నిర్విద్వాః ఋతచిద్ధి సత్యః ॥ 5 [14]

(146)

త్రిమూర్ధానమితి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్యోచఘోదీర్ఘతమా అగ్నిస్త్రిష్ఠమ్ ।
 త్రిమూర్ధానం సప్తరశ్మిం గృణీషే నూనమగ్నిం పిత్రోరుపస్థే ।
 నిషత్తమస్య చరతో ధ్రువస్య విశ్వా దివో రోచనాపప్రివాంసమ్ ॥ 1
 ఉక్తా మహాః అభి వవక్ష ఏనే అజరస్తస్థావితఃఃతిర్తప్యః ।
 ఉర్వ్యాః ప్రదో ని దధాతి సానా రిహన్త్యాధో అరుషాసో అస్య ॥ 2
 సమాసం వత్సమభి సంచరన్తీ విష్వగ్నేనూ వి చరతః సుమేకే ।
 అనప్తవృజ్యాః అధ్వనో మిమానే విశ్వాన్కేతాః అధి మహో దధానే ॥ 3
 ధీరాసః ప్రదం క్రవయో నయన్తి నానా హృదా రక్షమాణా అజుర్యమ్ ।
 సిషాసన్తః పర్యపశ్యన్త సిన్ధు-మావిరేభ్యో అభవతుర్నో నృన్ ॥ 4
 దిద్ధక్షేణ్యః పరి కాష్టాసు జేన్య ఈశేన్యో మహో అర్భాయ జీవసే ।
 పురుత్రా యదభవతురహైభ్యో గర్భేభ్యో మఘవా విశ్వదర్శతః ॥ 5 [15]

(147)

కథాత ఇతి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యో దీర్ఘతమా అగ్నిస్త్రిష్టుప్ ।

- కథా తే అగ్నే శుచయన్త ఆయో-ర్దదాశుర్వాజేభిరాశుషాణాః ।
 ఉభే యత్తోకే తనయే దధానా ఋతస్య సామన్రణయన్త దేవాః ॥ 1
- బోధా మే అస్య వచసో యవిష్ట మంహిష్టస్య ప్రభృతస్య స్వధావః ।
 పీయతి త్వో అను త్వో గృణాతి వన్దారుస్తే తన్వం వన్దే అగ్నే ॥ 2
- యే ప్రాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యన్తో అన్తం దురితాదరక్షన్ ।
 రరక్ష తాన్సుకృతో విశ్వవేదా దిష్పన్త ఇద్రిపవో నాహ దేభుః ॥ 3
- యో నో అగ్నే అరవివా అఘాయు-రరాతీవా మర్చయతి ద్వయేన ।
 మన్తో గురుః పునరన్తు సో అస్మా అను మృక్షీష్ట తన్వం దుర్తుకైః ॥ 4
- ఉత వా యః సహస్య ప్రవిద్వా-స్మర్తో మర్తం మర్చయతి ద్వయేన ।
 అతః పాహి స్తవమాన స్తువన్త-మగ్నే మాకిర్నో దురితాయ ధాయాః ॥ 5 [16]

(148)

మధీద్యదీమితి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యో దీర్ఘతమా అగ్నిస్త్రిష్టుప్ ।

- మధీద్యదీం విష్టో మాతరిశ్వా హోతారం విశ్వాపుం విశ్వదేవ్యమ్ ।
 ని యం దధుర్మనుష్యాసు విక్షు స్వర్తర్ణ చిత్రం వపుషే విభావమ్ ॥ 1
- దదానమిన్న దదభన్త మన్మా-గ్నిర్వరూథం మమ తస్య చాకన్ ।
 జుషన్త విశ్వాన్యస్య కర్మో-పస్తుతిం భరమాణస్య క్రూరోః ॥ 2
- నిత్యే చిన్ను యం సదనే జగ్రుభే ప్రశస్తిభిర్దధిరే యజ్జియాసః ।
 ప్ర సూ నయన్త గృభయన్త ఇష్టా-వశ్వాసో న రథ్యో రారహాణాః ॥ 3

పు॒రూ॑ణీ ద॒సో॑ ని రి॒ణాతి॑ జ॒మ్భై-రా॑ద్రో॒చతే॑ వ॒న ఆ వి॒భావా॑ ।
 ఆద॑స్య వా॒తో అను॑ వాతి శో॒చి-ర॑స్తు॒ర్న శ॒ర్యా॑మ॒సనా॑మ॒ను ద్యూన్ ॥ 4
 న యం రి॒పవో॑ న రి॒షణ్య॑వో గ॒ర్భే స॒న్తం రే॒షణా॑ రే॒షయ॑న్తి ।
 అ॒న్ధా అ॒ప్రశ్యా॑ న ద॒భన్మ॑భి॒ఖ్యా ని॒త్యాస॑ ఈం ప్రే॒తారో॑ అ॒రక్షన్ ॥ 5 [17]

(149)

మహాః స రాయ ఇతి పఞ్చర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా అగ్నిర్విరాట్ ।

మ॒హాః స రా॒య ఏ॒షతే॑ ప॒త్తిర్ణ-న్ని॑న ఇ॒నస్య॑ వ॒సునః॑ ప॒ద ఆ ।
 ఉ॒ప ధ్ర॑జ॒న్తమ॑ధ్ర॒యో వి॒ధన్తి॑త్ । 1
 స యో వృ॒షా న॒రాం న రో॑ద॒స్యోః శ్ర॑వో॒భిర॑స్తి జీ॒వపీ॑త॒సర్గః ।
 ప్ర యః స॒స్రా॑ణః శి॒శ్రీత॑ యోనో ॥ 2
 ఆ యః పు॒రం నా॑ర్మి॒ణీమ॑దీ॒దే-ద॑త్యః క॒విర్న॑భ॒న్యోఽనా॑ర్వ ।
 సూ॒రో న రు॑ర్న॒క్వాఞ్చ॑తాత్మా ॥ 3
 అ॒భి ద్వి॒జన్మా॑ త్రీ రో॒చనా॑ని వి॒శ్వా ర॑జాంసి శుశుచానో అ॒స్థాత్ ।
 హో॒తా య॑జి॒ష్టో అ॒పాం స॒ధస్థే॑ ॥ 4
 అ॒యం స హో॑తా యో ద్వి॒జన్మా॑ వి॒శ్వా ద॒ధే వా॑ర్యాణి శ్ర॒వస్యా॑ ।
 మ॒ర్తో యో అ॒స్మై సు॒తుకో॑ ద॒దాశ ॥ 5 [18]

(150)

పురుత్వేతి తృచస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా అగ్నిరుష్టిక్ ।

పు॒రు త్వా దా॑స్వాన్వో॒చే ౨॒రిర॑గ్నే తవ స్వి॒దా । తో॒దస్యే॑వ శ॒రణ॑ ఆ మ॒హస్య॑ ॥ 1
 వ్య॑ని॒నస్య॑ ధ॒నినః॑ ప్ర॒హోషే॑ చి॒దర॑రుషః । క॒దా చ॑న ప్ర॒జిగ॑తో అదే॒వయోః ॥ 2
 స చ॒న్దో వి॒ప్ర మ॑ర్త్యో మ॒హో వ్రా॑ధ॒న్తమో॑ దివి । ప్ర॒ప్రే॒తే అ॑గ్నే వ్ర॒నుషః॑ స్వామ ॥ 3 [19]

(151)

మిత్రం నయమితి నవర్చస్య సూక్తస్యాచధ్యోదీర్ఘతమా మిత్రావరుణావాద్యాయా మిత్రో జగతీ ।

- మిత్రం న యం శిమ్ర్యా గోషు గవ్యవః స్వాధ్యో విదధే అప్పు జీజనన్ ।
 అరేజేతాం రోదసీ పాజసా గిరా ప్రతి ప్రియం యజతం జనుషామవః ॥ 1
- యద్ధ త్యద్వాం పురుమీక్ష్వస్య సోమినః ప్ర మిత్రాసో న దధిరే స్వాభువః ।
 అధ క్రతుం విదతం గాతుమర్చత ఉత శ్రుతం వృషణా ప్రస్త్యావతః ॥ 2
- ఆ వాం భూషనితయో జన్మ రోదస్యోః ప్రవాచ్యం వృషణా దక్షసే ముహే ।
 యదీమృతాయ భరథో యదర్వతే ప్ర హోత్రయా శిమ్ర్యా వీథో అధ్వరమ్ ॥ 3
- ప్ర సా క్షితిరసుర్ర యా మహి ప్రియ ఋతావానావృతమా హోషథో బృహత్ ।
 యువం దివో బృహతో దక్షమాభువం గాం న ధుర్బుప యుజ్ఞాథే అపః ॥ 4
- మహీ అత్ర మహినా వారమృణ్యథో ౭రేణవస్తుజ ఆ సద్మన్దేనవః ।
 స్వరన్తి తా ఉపరతాతి సూర్య-మా నిముచ ఉషసస్తక్వవీరివ ॥ 5 [20]
- ఆ వామృతాయ కేశీరనూషత మిత్ర యత్ర వరుణ గాతుమర్చథః ।
 అవ త్మనా స్తృజతం పిన్వతం ధియో యువం విప్రస్య మన్మనామిరజ్యథః ॥ 6
- యో వాం యజ్ఞైః శశమానో హ దాశతి క్షవిర్హోతా యజతి మన్మసాధనః ।
 ఉపాహ తం గచ్ఛథో వీథో అధ్వర-మచ్ఛా గిరః సుమతిం గస్తమస్త్రయా ॥ 7
- యువాం యజ్ఞైః ప్రథమా గోభిరజ్ఞత ఋతావానా మనసో న ప్రయుక్తిషు ।
 భరన్తి వ్రాం మన్మనా సంయతా గిరో ౭దృప్యతా మనసా రేవదాశాథే ॥ 8
- రేవద్వయో దధాథే రేవదాశాథే నరా మాయాభిరితఃఊతి మాహినమ్ ।
 న వ్రాం ద్యావో ౭హభిర్నోత సిన్దవో న దేవత్వం ప్రణయో నానశుర్మఘమ్ ॥ 9 [21]

(152)

యువంవస్త్రాణీతి సప్తర్చస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా మిత్రావరుణౌ త్రిష్ఠప్ ।

- యువం వస్త్రాణీ పీవసా వసాథే యువోరచ్ఛిద్రా మస్తవో హ సర్గాః ।
 అవాతిరతమస్మతాని విశ్వ ఋతేన మిత్రావరుణా సచేథే ॥ 1
- వితచ్చన త్వో వి చికేతదేషాం సత్యో మస్త్రః కవిశస్త ఋభూవాన్ ।
 త్రిరశ్రీం హన్తి చతురశ్శిరుగ్రో దేవనిదో హ ప్రథమా అజూర్యన్ ॥ 2
- అపాదేతి ప్రథమా పద్వతీనాం కస్తద్వాం మిత్రావరుణా చికేత ।
 గర్భో భారం భరత్యా చిదస్య ఋతం పిపర్త్యన్తం ని తారీత్ ॥ 3
- ప్రయస్తమిత్పరి జారం కనీనాం పశ్యామసి నోపనిపద్యమానమ్ ।
 అనవపృగ్ణా వితతా వసానం ప్రియం మిత్రస్య వరుణస్య ధామ ॥ 4
- అనశ్వో జాతో అనభీశురర్వా కనిక్రదత్పతయదూర్ధ్వసానుః ।
 అచిత్తం బ్రహ్మ జుజుషుర్భూవాన్ః ప్ర మిత్రే ధామ వరుణే గృణన్తః ॥ 5
- ఆ ధేనవో మామతేయమవస్తీ-ర్భహ్మప్రియం పీపయస్తస్మిన్నాధన్ ।
 పిత్యో భిక్షేత వయునాని విద్వా-నాసావివాస్తన్నదితిమురుష్యేత్ ॥ 6
- ఆ వాం మిత్రావరుణా హ్రవ్యజుష్టిం నమసా దేవ్రావసా వవృత్యామ్ ।
 అస్మాకం బ్రహ్మ పృతనాసు సహ్యో అస్మాకం వృష్టిర్దివ్యా సుప్తారా ॥ 7 [22]

(153)

యజామహ ఇతి చతుర్వచస్య సూక్తస్యాచభ్యోదీర్ఘతమా మిత్రావరుణౌ త్రిష్ఠప్ ।

- యజామహే వాం మహః సజోషా హవ్యేభీర్మిత్రావరుణౌ నమోభిః ।
 ఘృతైర్ఘృతస్నూ అధ యద్వామస్మే అధ్వర్యవో న ధీతిభిర్భరన్తి ॥ 1

ప్రస్తుతి॑ర్వాం ధామ॑ న ప్రయుక్తి॑-రయా॑మి మిత్రా॑వరుణా॑ సువృక్తిః॑ ।
 అనక్తి॑ యద్వాం॑ విదధే॑షు హోతా॑ సుమ్నం॑ వాం సూరి॑ర్వృషణా॑వియక్షన్ ॥ 2
 పీపా॑య ధేను॑రదితి॑ర్మతాయ॑ జనా॑య మిత్రా॑వరుణా॑ హవిర్దే ।
 హినో॑తి యద్వాం॑ విదధే॑ సప్ర్య-న్న॑ రాత॑హవ్యో మాను॑షో న హోతా॑ ॥ 3
 ఉత॑ వాం విక్షు॑ మద్యా॑స్వన్దో గావ॑ ఆపశ్చ॑ పీపయ॑న్త దేవీః ।
 ఉతో॑ నో అస్య॑ పూర్వ్యః పతి॑ర్ద-న్వీతం॑ వ్రాతం॑ పయ॑స ఉస్రి॑యాయాః ॥ 4 [23]

(154)

విష్ణోర్నుకమితి షడృచస్య సూక్తస్యాచఘోదీర్ఘతమా విష్ణుస్త్రిష్టమ్ ।

విష్ణోర్ను॑ కం వీ॑ర్యాణి॑ ప్ర వో॑చం యః పార్థి॑వాని విమ॑మే రజా॑ంసి ।
 యో అస్స॑భాయదు॑త్తరం॑ సధస్థం॑ విచక్ర॑మాణస్తే॑ధోరు॑గ్రాయః ॥ 1
 ప్ర తద్వి॑ష్ణుః స్తవతే॑ వీ॑ర్యేణ॑ మృగో॑ న భీ॑మః కుచ॑రో గిరి॑ష్ఠాః ।
 యస్యో॑రుషు॑ త్రిషు॑ విక్రమ॑ణే-ష్వధి॑క్షియన్తి॑ భువ॑నాని విశ్వా॑ ॥ 2
 ప్ర విష్ణు॑వే శూష॑మేతు॑ మన్మ॑ గిరి॑క్షిత॑ ఉరు॑గ్రాయాయ॑ వృష్ణే॑ ।
 య ఇ॒దం దీ॑ర్ఘం ప్రయ॑తం సధ॑స్థ-మేకో॑ విమ॑మే త్రిభి॑రిత్పదే॑భిః ॥ 3
 యస్య॑ త్రీ పూ॑ర్ణా మధు॑నా ప్రదా॑-న్యక్షి॑యమాణా॑ స్వధ॑యా మద॑న్తి ।
 య ఉ॑ త్రిధా॑తు పృథి॑వీముత॑ ద్యా-మేకో॑ ద్రాధా॑ర భువ॑నాని విశ్వా॑ ॥ 4
 తద॑స్య ప్రియ॑ముభి॑ పాథో॑ అశ్వాం॑ సరో॑ యత్ర॑ దేవ॑యవో॑ మద॑న్తి ।
 ఉరు॑క్రమ॑స్య స హి బ॑న్ధురి॑త్థా విష్ణోః॑ ప్రదే॑ పర॑మే మధ్వి॑ ఉత్యః ॥ 5
 తా వాం వా॑స్మాన్యశ్మ॑సి గమ॑ధ్యై యత్ర॑ గావో॑ భూరి॑శృణ్గా అయా॑సః ।
 అత్రా॑హ తదు॑రుగ్రాయస్య॑ వృష్ణః॑ పర॑మం ప్రద॑మవ॑ భాతి॑ భూరి॑ ॥ 6 [24]

(155)

ప్ర వః పాన్తమితి పద్మచస్య సూక్తస్యాచఘోదీర్ఘతమా ఆద్యానాం

తిస్సృణామిన్ద్రావిష్ణ్వా తతస్తిస్సృణాం విష్ణుర్ణగతీ ।

- ప్ర వః పాన్తమస్థసో ధియా॒యతే ము॒హే శూ॒రా॒య విష్ణ॒వే చార్చ॒త ।
 యా సా॒సుని పర్వ॑తానామదా॒భ్యా మహస్త్వ॑త్తురర్వతే॒వ సాధు॑నా ॥ 1
- త్వేష॒మిత్థా స॒మర॑ణం శి॒మీవ॑తో-రిన్ద్రా॒విష్ణ్వా సు॒తపా॑ వా॒మురు॑ష్యతి ।
 యామ॒ర్త్యాయ ప్రతి॑ధీ॒యమా॒నమి-త్తృ॑శా॒నోర॑స్తుర॒సనా॑మురు॒ష్యథః ॥ 2
- తా ఈం వర్ష॑న్తి మ॒హ్యస్య॑ పౌం॒స్యం ని మాత॑రా నయతి రే॒తసే॑ భుజే ।
 దధా॑తి పు॒త్రో ౭వ॑రం పరం పి॒తు-ర్నా॑మ తృ॒తీయ॑మధి రో॒చనే॑ దివః ॥ 3
- తత్తది॑దస్య పౌం॒స్యం గృ॑ణీ॒మసీ-న॑స్య త్రా॒తుర॑వృ॒కస్య॑ మీ॒క్ష్మషః॑ ।
 యః పార్ధి॑వాని త్రి॒భిరి॑ద్వి॒గామ॑భి-రురు క్రమి॒ష్టోరు॑గా॒యాయ జీ॒వసే॑ ॥ 4
- ద్యే ఇద॑స్య క్రమ॒ణే స్వర్ష॑శో ౭భి॒ఖ్యాయ॑ మర్త్యో భు॒రణ్యతి॑ ।
 తృ॒తీయ॑మస్య నక్తి॒రా దధ॑ర్షతి వ॒యశ్చ॑న ప॒తయ॑న్తః ప॒త్రత్రి॑ణః ॥ 5
- చతు॑ర్భిః సాకం న॒వతిం చ నా॑మభి-శ్చ॒క్రం న వృ॒తం వ్యతీ॑రవీ॒పత్ ।
 బృహ॑చ్ఛరీరో వి॒మిమా॑న్త ఋక్ష్వ॒భి-ర్య॑వాకు॒మారః॑ ప్రత్యే॒త్యాహ॑వమ్ ॥ 6 [25]

(156)

భవామిత్ర ఇతి పఞ్చర్షస్య సూక్తస్యాచఘోదీర్ఘతమా విష్ణుర్ణగతీ ।

- భ॒వా మి॒త్రో న శే॒వ్యో పృ॒తాసు॑తి-ర్వి॒భూత॑ద్యుమ్న ఏ॒వయా॑ ఉ॒ సప్ర॑థాః ।
 అ॒థా తే విష్ణో॑ వి॒దుషా॑ చి॒దర్ష్యః॑ సో॒మో య॑జ్జుశ్చ రా॒ధ్యో హావి॑ష్మతా ॥ 1
- యః పూ॒ర్వాయ॑ వే॒ధసే॑ నవీ॒యసే॑ సుమ॒జ్ఞాన॑యే విష్ణ॒వే దదా॑శతి ।
 యో జా॒తమ॑స్య మహా॒తో మహి॑ బ్ర॒వ-త్సే॒దు శ్ర॒వోభి॑ర్యు॒జ్యం చిద॑భ్యసత్ ॥ 2
- తము॑ సో॒తారః॑ పూ॒ర్వం యథా॑ వి॒ద ఋ॒తస్య॑ గర్భం జనుషా॑ పిపర్తన ।
 ఆస్య॑ జా॒నస్తో॑ నామ చిద్వి॒వక్త॑న ముహ॒స్తే విష్ణో॑ సు॒మతిం॑ భజామహే ॥ 3

తమస్య రాజా వరుణస్తమశ్వినా క్రతుం సచన్త మారుతస్య వేధసః ।
 దాధార దక్షముత్తమమహర్విదం వ్రజం చ విష్ణుః సఖివాఽ అపోర్ణతే ॥ 4
 ఆ యో వివాయ సచథాయ దైవ్య ఇన్ద్రాయ విష్ణుః సుకృతే సుకృతరః ।
 వేధా అజిన్వత్రిషధస్థ ఆర్య-మృతస్య భాగే యజమానమాభజత్ ॥ 5 [26]

(157) [ద్వావింశోఽనువాకః ॥ సూ. 157-164]

అబోధ్యగ్నిరితి షడృచస్య సూక్తస్యోచఘోదీర్ఘతమా అశ్వినా జగత్యంత్యేద్యే త్రిష్టభా ।
 అబోధ్యగ్నిర్జ్ఞు ఉదేతి సూర్యో వ్యుఽషాశ్చన్ద్రా మహ్యోవో అర్చిషా ।
 ఆయుక్షాతామశ్వినా యాతవే రథం ప్రాసావీధ్దేవః సవితా జగత్ప్రథక్ ॥ 1
 యద్యుజ్ఞాథే వృషణమశ్వినా రథం ఘృతేన నో మధునా క్షత్రముక్షతమ్ ।
 అస్మాకం బ్రహ్మ పృతనాసు జిన్వతం వయం ధనా శూరసాతా భజేమహి ॥ 2
 అర్వాజ్ త్రిచక్రో మధువాహనో రథో జీరాశ్వో అశ్వినోర్యాతు సుష్టుతః ।
 త్రివన్దురో మఘవా విశ్వసౌభగః శం న ఆ వక్షద్విషదే చతుష్పదే ॥ 3
 ఆ న ఊర్జం వహతమశ్వినా యువం మధుమత్యా నః కశయా మిమిక్షతమ్ ।
 ప్రాయుస్తారీష్టం నీ రపాంసి మృక్షతం సేధతం ద్వేషో భవతం సచాభువా ॥ 4
 యువం హ గర్భం జగతీషు ధతో యువం విశ్వేషు భువనేష్వన్తః ।
 యువమగ్నిం చ వృషణావపశ్చ వనస్పతీఽరశ్వినావైరయేథామ్ ॥ 5
 యువం హ స్థో భిషజా భేషజేభి-రథో హ స్థో రథ్యాఽ రాధ్యేభిః ।
 అథో హ క్షత్రమధి ధత్త ఉగ్రా యో వాం హవిష్మాన్మనసా దదాశ ॥ 6 [27]

॥ ఇతి ద్వితీయోఽష్టకే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥
 ॥ దశమాధ్యాయే వర్గాః 27 సూక్తాని 21 ఋచః 143 ॥
 ॥ ద్వితీయాష్టకే సూక్తాని 119 ఋచః 1147 ॥

